

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**NÁSILNÁ KRIMINALITA MLÁDEŽE A JEJÍ
PŘÍČINY**

Autor práce: Kateřina Primusová

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2021

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Kateřina Primusová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Násilná kriminalita mládeže a její příčiny

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Violent Crime of Juveniles and its Causes

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

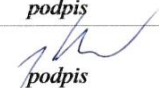
Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): Květen 2020

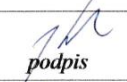

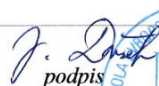
Cíl bakalářské práce:

Cílem bakalářské práce je poskytnout informace o násilné kriminalitě mládeže, o příčinách kriminality mládeže.

Vedlejším cílem je navržení opatření, která by mohla snížit násilnou kriminalitu mládeže.

Student: Kateřina Primusová	4.5.2020 datum	Primusova1 podpis
Vedoucí práce: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	7.7.2020 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	7.7.2020 datum	 podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	9.7.2020 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	9.7.2020 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. JUDr. Romanu Svatošovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

PRIMUSOVÁ, K. *Násilná kriminalita mládeže a její příčiny : bakalářská práce.* České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2021. 65 s. Vedoucí bakalářské práce : doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Klíčová slova: kriminalita, kontrola kriminality, mládež, násilí, příčiny kriminality

Tato bakalářská práce řeší problematiku násilné kriminality mládeže, její možné příčiny a kontrolu. Vymezuje základní pojmy z pohledu kriminologie i práva. Dále popisuje právní úpravu kriminality mládeže a samozřejmě nechybí ani faktory příčin a podmínek vzniku kriminálního jednání mládeže. Praktická část je zpracována na základě analýzy statistických dat a kvalitativního výzkumu. Kvalitativní výzkum je proveden pomocí metody interview. Poslední část práce obsahuje navržená opatření.

ABSTRACT

PRIMUSOVÁ, K. *Violent Crimes of Juveniles and its Causes : Bachelor Thesis*.
České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2021. 65 p.
Supervisor: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Key words: criminality, crime control, juveniles, violence, causes of crime

This bachelor thesis deals with the issue of violent crimes of juveniles and its possible causes and control. It defines the basic terminology from the point of criminology and law. It also describes causes of juvenile crimes and inspects the relevant legislation. The practical part is based on the analysis of statistical data and qualitative research. The qualitative research is carried out by an interview method. The last part of the thesis focuses on suggested measures.

Obsah

Úvod.....	9
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	10
2 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ.....	11
2.1 Základní kriminologické pojmy	11
2.2 Základní právní pojmy	13
2.3 Násilná kriminalita	14
3 PRÁVNÍ ÚPRAVA	19
3.1 Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže (zákon č. 218/2003 Sb.)	20
3.1.1 Účel zákona o soudnictví ve věcech mládeže	21
3.1.2 Opatření ukládaná mladistvým	21
3.1.3 Řízení ve věcech mladistvých	23
3.1.4 Opatření ukládaná dětem mladším patnácti let	24
3.1.5 Řízení ve věcech dětí mladších patnácti let	25
4 ETIOLOGIE NÁSILNÉ KRIMINALITY MLÁDEŽE.....	27
4.1 Biologické faktory	27
4.2 Psychické faktory	28
4.3 Sociální faktory	29
5 KONTROLA NÁSILNÉ KRIMINALITY MLÁDEŽE.....	32
5.1 Trestní represe	32
5.2 Prevence kriminality.....	32
5.2.1 Klasifikace prevence	33
5.2.2 Systém prevence kriminality.....	36
5.2.3 Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2016 až 2020.....	36
6 EMPIRICKÁ ČÁST	38
6.1 Fenomenologie násilné kriminality mládeže.....	38
6.2 Rozhovory	44

6.3	Diskuse	46
7	Navrhovaná opatření	48
	Závěr	49
	Seznam použitých zdrojů	51
	Seznam zkratk	54
	Seznam tabulek a grafů	55
	Přílohy	56

Úvod

Kriminalita mládeže je stále velmi aktuální a řešené téma jak odborníky, tak i laickou veřejností. S informacemi o násilí a násilné kriminalitě se setkáváme v podstatě denně zejména prostřednictvím médií. Někteří dokonce osobně, např. v rámci svého zaměstnání. Jako taková patří k nejzávažnějším druhům kriminality. Násilná kriminalita zahrnuje užití fyzického i psychického násilí proti jiné osobě. Vyvolává tak strach a může negativně ovlivnit kvalitu života. Proto je mnohdy považována jako ukazatel míry úspěšnosti státu a společnosti o kontrole kriminality.

Násilná kriminalita mládeže je o to větším problémem z důvodu nízkého věku a brutality. Představuje vysoké nebezpečí pro společnost a je důležité tyto negativní jevy řešit i z pohledu budoucnosti.

Důvodem, proč jsem toto téma zvolila, je jeho již zmíněná aktuálnost a nutnost tuto problematiku násilné kriminality mládeže řešit.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hlavním cílem této bakalářské práce je poskytnout informace o násilné kriminalitě mládeže a zjistit její příčiny. Vedlejším cílem je navržení opatření, která by mohla násilnou kriminalitu mládeže snížit. Cílů bude dosaženo na základě teoretické části a praktické části. Teoretická část je realizována pomocí analýzy literárních a elektronických zdrojů. Praktická část se skládá ze dvou částí. V první části je provedena analýza statistických dat kriminality a ve druhé části je pomocí metody interview, provedena analýza získaných informací.

V druhé kapitole teoretické části práce jsou vymezeny základní pojmy, které jsou potřebné pro pochopení problematiky a následných kapitol.

Třetí kapitola popisuje právní úpravu problematiky kriminality mládeže. Dále přibližuje zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů.

Čtvrtá kapitola se zabývá etiologií násilné kriminality mládeže. Snaží se objasnit příčiny jednání. Řeší faktory a vlivy působící na mládež, která páchá tuto kriminalitu.

Následující pátá kapitola se věnuje kontrole násilné kriminality mládeže pomocí represe a prevence.

Praktická část obsahuje fenomenologii kriminality, analýzu statistických dat pomocí tabulek a grafů. Druhá část je provedena pomocí kvalitativního výzkumu, metody dotazování technikou interview a následné analýzy získaných informací.

Poslední kapitola bakalářské práce je zaměřena na navrhovaná opatření, která by mohla vést ke snížení násilné kriminality mládeže.

2 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Pro pochopení problematiky násilné kriminality mládeže je důležité nejdříve vymezit základní pojmy, které se budou užívat v následujících kapitolách teoretické části této práce.

2.1 Základní kriminologické pojmy

Kriminologie jako název vědního oboru vznikl spojením latinského slova *crimen* (zločin) a řeckého slova *logos* (věda). Jde tedy o vědu nebo učení o zločinu.¹

Jako samostatná věda kriminologie zkoumá kriminalitu, tzn. zločinnost, její pachatele, oběti, vzájemný vztah mezi pachatelem a obětí a její kontrolu. Má svou vlastní terminologii, své metody zkoumání (např. kriminologické prognózy aj.), teorie a poznatky o předmětu zkoumání. Dále je kriminologie pedagogickou disciplínou, multidisciplinární, interdisciplinární, empirickou a teoretickou naukou, kdy přejímá, porovnává, dokumentuje, integruje poznatky z jiných oborů a věd, např. psychologie, psychiatrie, sociologie, penologie, trestní právo. Stanovuje hypotézy, teorie a jiné.²

Důležité je také zmínit otázky „*Proč dochází k páchání trestné činnosti?*“ „*Jak jí předcházet?*“ Nalézt odpověď na tyto otázky je základním úkolem kriminologie. Proto získává relevantní poznatky o kriminalitě, zjišťuje příčiny a na jejich základě doporučuje různá opatření k odstranění těchto příčin nebo jejich eliminaci.³

Praktický význam kriminologie má své uplatnění v oblasti právního systému, kdy potvrzené poznatky mohou pomoci ke kriminalizaci, dekriminalizaci, penalizaci, depenalizaci, ukládání a výkonu trestů. Také nacházejí uplatnění v jiných právních odvětvích, např. občanské právo, rodinné právo, trestní právo, správní právo atd. V oblasti společenského života, ve kterém kriminalita vzniká, pomáhá k přijímání praktických kroků a rozhodnutí. Při vypracování programů a plánů kontroly pomáhá k identifikaci rizikových skupin obyvatelstva, které mohou být kriminalitou ohroženy nebo kriminalitu páchají.⁴

Kriminalita nebo zločinnost rozumíme více či méně různé definice a pojetí:

- sociálně patologický jev jako nejobecnější pojetí,
- jednání posuzované jako trestné činy (legální, juristické pojetí),

¹ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. str. 15.

² SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. str. 16-17.

³ SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice : VŠERS, 2009. str. 14.

⁴ HOLCR, K. a kol. *Kriminológia*. Bratislava : IURA EDITION, 2008. str. 25.

- jednání odchylné a deviantní jako sociologické pojetí.⁵

V této bakalářské práci bude použito pojetí juristické. Kriminalita je tedy souhrnem trestných činů spáchaných na určitém území za určité období. Ve spojitosti s kriminalitou je důležité zmínit i další pojmy.

Delikvence je širší pojem. Zahrnuje také činy jinak trestné spáchané osobami trestně neodpovědnými (mladší 15 let a nepříčetné), přestupky nebo jiné správní delikty.⁶

Negativní společenské jevy jsou chápány jako odchylky od norem a hodnot společnosti. Nejsou ovšem sankcionovány. Mezi tyto jevy patří např. prostituce, alkoholismus, gamblerství.⁷

Protispoločenské jednání je nejširším pojmem, který zahrnuje kriminalitu, delikvenci i negativní společenské jevy.⁸

Fenomenologie kriminality je naukou o jevech. Vypovídá o stavu kriminality, její struktuře, úrovni a dynamice.⁹

Etiologie kriminality je nauka o příčinách a podmínkách vzniku kriminality.¹⁰ V neposlední řadě s těmito pojmy úzce souvisí kontrola kriminality.

Kontrola kriminality představuje udržení míry kriminality v takových mezích, které zásadním způsobem nenarušují fungování společnosti. Kontrolu kriminality stát uskutečňuje pomocí represe a prevence.¹¹

Mládež se podle Svatoše¹² z hlediska věku rozděluje následujícím způsobem:

- 0-6 let – dítě předškolního věku
- 7-11 let – dítě mladšího školního věku
- 12-14 let – dítě staršího školního věku
- 0-14 let – nezletilí
- 15-17 let – mladiství
- 18 let – věk blízký věku mladistvému
- 18-23 let – mladý dospělý

⁵ SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice : VŠERS, 2009. str. 15.

⁶ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. str. 26.

⁷ Tamtéž.

⁸ Tamtéž.

⁹ HOLCR, K. a kol. *Kriminológia*. Bratislava : IURA EDITION, 2008. str. 19-20.

¹⁰ HOLCR, K. a kol. *Kriminológia*. Bratislava : IURA EDITION, 2008. str. 19-20.

¹¹ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. str. 71.

¹² SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. str. 223.

2.2 Základní právní pojmy

V neposlední řadě je potřeba rozlišovat pojmy právní od pojmů kriminologických, i když spolu úzce souvisejí. Stejný pojem může být vymezen různými definicemi. Tato podkapitola se bude věnovat pojmům podle právní terminologie, které jsou důležité pro danou problematiku.

Mládeží podle zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Zákon o soudnictví ve věcech mládeže“ nebo „ZSM“) se mládeží rozumí dvě skupiny osob. Těmi jsou děti a mladiství. Toto rozdělení je důležité z důvodu trestní odpovědnosti pachatele za protiprávní činy.

Dítě je dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže osoba mladší patnácti let, která spáchala čin jinak trestný a není trestně odpovědná. Avšak v občanskoprávním řízení lze uložit dítěti ochrannou výchovu¹³ nebo soudem pro mládež opatření. Pojem dítě obsahuje i zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Trestní zákoník“ nebo „TZ“). Trestní zákoník dítětem rozumí osobu mladší osmnácti let, pokud není stanoveno jinak.¹⁴ Proto je důležité tyto pojmy rozlišovat.

Pro účely této bakalářské práce bude užívána definice dítěte dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže.

Mladistvý je podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže osoba, která v době spáchání provinění dovršila patnáctý rok věku a nepřekročila osmnáctý rok věku. Podle novely zákona o soudnictví ve věcech mládeže je mladistvým i ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok věku, ale u něhož není možné určit, že v době spáchání provinění překročil osmnáctý rok věku.¹⁵ Pro trestní odpovědnost mladistvého se vedle věku a přičetnosti vyžaduje ještě tzv. relativní odpovědnosti, která spočívá v tom, že pokud mladistvý v době spáchání činu nedosáhl takové rozumové a mravní vyspělosti, aby rozpoznal jeho protiprávnost nebo ovládal své jednání, není za čin odpovědný.¹⁶

Trestný čin je podle § 13 TZ protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. Dále jsou za trestný čin považovány příprava a pokus trestného činu, organizátorství, návod a pomoc.¹⁷

---

¹³ ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá Voda u Pelhřimova : Aleš Čeněk, 2002. str. 12.

¹⁴ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. str. 222.

¹⁵ ČESKO. Zákon č. 203 ze dne 25. července 2019, kterým se mění zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2019, částka 86/2019. Dostupné také z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2019-203>>.

¹⁶ *ÚZ trestní předpisy*. Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže. § 5 odst. 1. Ostrava : Sagit, a.s. str. 286.

¹⁷ CHMELÍK, J. *Rukověť trestního práva hmotného a procesního: učební pomůcka ke studiu trestního práva*. Praha : Linde, 2012. str. 35.

Čin jinak trestný je protiprávní čin, který byl spáchán dětmi mladšími patnácti let, osobou nepřičetnou, mladistvým pokud chybí rozumová a mravní vyspělost. Čin jinak trestný se užívá i u činu spáchaného za okolností vylučujících protiprávnost.¹⁸

Provinění je trestný čin, který byl spáchán mladistvým. Provinění je pouze terminologická změna na základě zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Obsahově je stejné s trestným činem dospělých.¹⁹

2.3 Násilná kriminalita

Násilná kriminalita rozhodně patří k nejzávažnějším typům kriminality vůbec a zároveň je nejzávažnější formou kriminality mládeže. Násilná kriminalita je pojata dvěma způsoby. Užší pojetí zahrnuje úmyslné užití fyzického násilí včetně pohrůžky násilím vůči jiné osobě (vražda, úmyslné ublížení na zdraví, loupež). V širším pojetí zahrnuje násilí psychické neboli verbální i násilí proti věci.²⁰ Podle Válkové a Kuchty²¹ je definice užšího pojetí následující: „*Násilná trestná činnost je taková trestná činnost, jejíž významnou charakteristikou je fyzické poškození či usmrcení konkrétní osoby (osob), event. přítomnost záměru takový následek způsobit (pokus).*“

Trestní zákoník pojem násilí nedefinuje přímo. Trestné činy, v nichž je násilí obsaženo, lze nalézt ve více hlavách zvláštní části TZ. Zejména v hlavě první, druhé, třetí, sedmé, deváté a desáté.²²

Násilná trestná činnost mládeže se v určitých ohledech liší od trestné činnosti dospělých. Hlavními důvody jsou duševní a tělesný vývoj, vlastnosti, motivy. Mládež většinou páchá násilnou trestnou činnost ve skupině se spolupachateli, kdy se vzájemně ve svém jednání podporují. Typická je i neúměrná brutalita a tvrdost.²³

V následujících odstavcích budou uvedeny násilné trestné činy, kterých je dle policejních statistik nejvíce.

---

¹⁸ ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologický slovník*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2011. str. 37.

¹⁹ CHMELÍK, J. *Rukověť trestního práva hmotného a procesního: učební pomůcka ke studiu trestního práva*. Praha : Linde, 2012. str. 260.

²⁰ ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologický slovník*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2011. str. 85.

²¹ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha : C. H. Beck, 2012. str. 455.

²² SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. str. 114.

²³ „*Ostrov radosti*“. *Středisko volného času*. Prevence. Kriminalita, delikvence, vandalismus. [online]. [cit. 2020-09-08]. Dostupné z WWW : <<http://www.ostrovzl.cz/prevence/kriminalita-delikvence-vandalismus/>>.

§ 140 TZ – **Vražda**

Trestný čin vraždy je zařazen do Hlavy I. zvláštní části trestního zákoníku pod díl 1 Trestné činy proti životu.

Podle trestního zákoníku rozumíme vraždou úmyslné usmrcení jiné osoby. Pachatel bude potrestán odnětím svobody na deset až osmnáct let. Přísnějším trestem odnětím svobody na dvanáct až dvacet let bude potrestán ten, kdo usmrtí jiného s rozmyslem nebo po předchozím uvážení dle § 140 odst. 2 TZ. Výjimečným trestem odnětím svobody na patnáct až dvacet let bude potrestán ten pachatel, který spáchal trestný čin vraždy uvedený v odstavci 1 nebo 2 na dvou nebo více osobách, těhotné ženě, dítěti mladším patnácti let, úřední osobě při výkonu pravomoci nebo pro výkon pravomoci, svědkovi, znalci, tlumočnickovi v souvislosti s výkonem povinností, na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu povolání či zaměstnání nebo jiné osobě, která plnila podobnou povinnost, na jiné osobě pro jeho rasu, etnickou příslušnost, národnost, politické přesvědčení nebo vyznání. Dále pokud pachatel spáchal tento trestný čin opětovně, zvláště surovým nebo trýznivým způsobem nebo s úmyslem získat pro sebe či jiného majetkový prospěch, ve snaze zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin. Dle § 140 odst. 4 TZ je příprava vraždy trestná.²⁴

§ 145 TZ – **Těžké ublížení na zdraví**

Těžké ublížení na zdraví je zařazeno do Hlavy I. zvláštní části trestního zákoníku pod díl 2 Trestné činy proti zdraví.

Pachatel, který jiné osobě úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na tři až deset let. Spáchá-li tento čin na dvou nebo více osobách, těhotné ženě, dítěti mladším patnácti let, svědkovi, znalci, tlumočnickovi v souvislosti s výkonem povinností, na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu povolání či zaměstnání nebo jiné osobě, která plnila podobnou povinnost, na jiné osobě pro jeho rasu, etnickou příslušnost, národnost, politické přesvědčení nebo vyznání, opětovně nebo poté, co spáchal jiný zvláště závažný zločin s úmyslem způsobit těžkou újmu na zdraví, smrt nebo jeho pokus či ze zavrženíhodné pohnutky bude potrestán odnětím svobody na pět až dvanáct let dle § 145 odst. 2 TZ. Pokud způsobí tímto činem smrt, bude pachatel potrestán odnětím svobody na osm až šestnáct let. Dle § 145 odst. 4 TZ je příprava trestná.²⁵

---

²⁴ *ÚZ trestní předpisy*. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. § 140. Ostrava : Sagit, a.s. str. 46.

²⁵ *ÚZ trestní předpisy*. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. § 145. Ostrava : Sagit, a.s. str. 47-48.

§ 146 TZ – Ublížení na zdraví

Ublížení na zdraví je zařazeno do Hlavy I. zvláštní části trestního zákoníku pod díl 2 Trestné činy proti zdraví.

Pachatel, který jinému úmyslně ublíží na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta. Spáchá-li tento čin na těhotné ženě, dítěti mladším patnácti let, svědkovi, znalci, tlumočnickovi v souvislosti s výkonem povinností, na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu povolání či zaměstnání nebo jiné osobě, která plnila podobnou povinnost, na jiné osobě pro jeho rasu, etnickou příslušnost, národnost, politické přesvědčení nebo vyznání bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let. Dle § 146 odst. 3 TZ bude pachatel potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let pokud způsobí tímto činem těžkou újmu na zdraví a dle odst. 4 TZ bude potrestán odnětím svobody na pět až deset let, pokud činem způsobí smrt.²⁶

V souvislosti s § 145 TZ, § 146 TZ a § 353 TZ je důležité zmínit, co se má rozumět pod ublížením na zdraví a těžkou újmou na zdraví.

„Ublížením na zdraví se rozumí takový stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje, nikoliv jen po krátkou dobu, obvyklý způsob života poškozeného a který vyžaduje lékařského ošetření.“²⁷

„Těžkou újmou na zdraví se rozumí jen vážná porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění. Za těchto podmínek je těžkou újmou na zdraví

- a) zmrzačení,*
- b) ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti,*
- c) ochromení údu,*
- d) ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí,*
- e) poškození důležitého orgánu,*
- f) zohyždění,*
- g) vyvolání potratu nebo usmrcení plodu,*
- h) mučivé útrapy, nebo*
- i) delší dobu trvající porucha zdraví.“²⁸*

§ 173 TZ – Loupež

Trestný čin loupeže je zařazen do Hlavy II. zvláštní části trestního zákoníku pod díl 1 Trestné činy proti svobodě.

²⁶ ÚZ trestní předpisy. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. § 146. Ostrava : Sagit, a.s. str. 48.

²⁷ ÚZ trestní předpisy. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. § 122 odst. 1. Ostrava : Sagit, a.s. str. 44.

²⁸ ÚZ trestní předpisy. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. § 122 odst. 2. Ostrava : Sagit, a.s. str. 44.

Loupeží dle trestního zákoníku rozumíme užití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí s úmyslem zmocnit se cizí věci. Pachatel bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let. Dle § 173 odst. 2 TZ bude pachatel potrestán odnětím svobody na pět až dvanáct let, spáchá-li loupež jako člen organizované skupiny, způsobí těžkou újmu na zdraví, značnou škodu nebo pokud tento čin spáchá s úmyslem umožnit či usnadnit spáchání teroristického trestného činu, trestného činu financování terorismu nebo vyhrožování teroristickým činem. Značnou škodou je myšlena škoda s částkou nejméně pět set tisíc korun. Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán, pokud způsobí loupeží škodu velkého rozsahu dle § 173 odst. 3 TZ. Škodou velkého rozsahu je myšlena škoda, která dosahuje částky nejméně pět miliónů korun. Způsobí-li pachatel loupeží smrt, bude potrestán odnětím svobody na deset až osmnáct let dle § 173 odst. 4 TZ. Podle § 173 odst. 5 TZ je příprava trestná.²⁹

§ 175 TZ – Vydírání

Trestný čin vydírání je zařazen do Hlavy II. zvláštní části trestního zákoníku pod díl 1 Trestné činy proti svobodě.

Podle trestního zákoníku vydírání spočívá v donucení jiné osoby násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy k tomu, aby něco konala, opominula nebo trpěla. Pachatel bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo peněžitým trestem. Dle § 175 odst. 2 bude pachatel potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let, spáchal-li tento čin jako člen organizované skupiny, s nejméně dvěma osobami, se zbraní, způsobí-li značnou škodu nebo pokud spáchá tento čin na svědkovi, znalci, tlumočnickovi v souvislosti s výkonem povinností, na jiné osobě pro jeho rasu, etnickou příslušnost, národnost, politické přesvědčení nebo vyznání. Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, pokud činem způsobí těžkou újmu na zdraví, spáchá ho s úmyslem umožnit či usnadnit spáchání teroristického trestného činu, trestného činu financování terorismu nebo vyhrožování teroristickým činem nebo způsobí škodu velkého rozsahu. Jestliže způsobí vydíráním smrt, bude pachatel potrestán odnětím svobody na osm až šestnáct let dle § 175 odst. 4 TZ. Podle § 175 odst. 5 TZ je příprava trestná.³⁰

§ 353 – Nebezpečné vyhrožování

Nebezpečné vyhrožování je zařazeno do Hlavy X. zvláštní části trestního zákoníku pod díl 5 Trestné činy narušující soužití lidí.

---

²⁹ *ÚZ trestní předpisy*. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. § 173. Ostrava : Sagit, a.s. str. 55.

³⁰ *ÚZ trestní předpisy*. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. § 175. Ostrava : Sagit, a.s. str. 55.

Podle trestního zákoníku se nebezpečným vyhrožováním rozumí vyhrožování usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou jiné osobě, takovým způsobem, že to může vzbudit důvodné obavy. Pachatel bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti. Pokud tento čin spáchá jako člen organizované skupiny, vůči dítěti nebo těhotné ženě, se zbraní, na svědkovi, znalci, tlumočnickovi v souvislosti s výkonem povinností nebo na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu povolání či zaměstnání nebo jiné osobě, která plnila podobnou povinnost, bude pachatel potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti dle § 353 odst. 2 TZ.³¹

---

³¹ *ÚZ trestní předpisy. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. § 353. Ostrava : Sagit, a.s. str. 103.*

3 PRÁVNÍ ÚPRAVA

Mládeži se pozornost z pohledu právní úpravy začala značně věnovat až po roce 1989. Byla přijata řada nových předpisů a došlo i k novelizacím původních.³² Samostatná právní úprava, která by se týkala pouze mládeže, přišla se zákonem č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, s účinností od 1. ledna 2004.³³

V následujících odstavcích jsou uvedeny další právní předpisy, které problematiku mládeže také regulují.

Listina základních práv a svobod (Ústavní zákon č. 2/1993 Sb.)

Listina základních práv a svobod věnuje dětem a mladistvým v hlavě čtvrté, článku 32 několik odstavců, v nichž zaručuje dětem a mladistvým zvláštní ochranu, práva na rodičovskou výchovu a péči.³⁴

Zákon o sociálně právní ochraně dětí (zákon č. 359/1999 Sb.)

Tento zákon upravuje sociální ochranu dětí, práva dítěte na příznivý vývoj a výchovu, ochranu zájmů, jmění a působení, které směřuje k obnově funkce rodiny. V dalších ustanoveních tohoto zákona se věnuje pozornost dětem zemřelých rodičů, dětem, jejichž rodiče neplní vyživovací povinnost a dětem s nemravným a zahálčivým způsobem života. Dětem se poskytují poradenské služby, pracovníci sociálně právní ochrany dětí provádí výchovné pohovory a účastní se trestního řízení. Asistenti vyhledávají ohrožené děti v terénu.³⁵

Občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.)

V druhé hlavě a oddílu 3 občanského zákoníku jsou ustanoveny vztahy mezi rodiči a dětmi, vzájemná práva a povinnosti. Rodiče jsou zodpovědní za péči o zdraví, tělesný, rozumový a mravní vývoj, výchovu a zajištění vzdělání. Rodičovskou zodpovědnost může měnit jen soud. Dále rozhoduje o poručenství pro dítě, pěstounství a ústavní výchově.³⁶

Zákon o Probační a mediální službě (zákon č. 257/2000 Sb.)

V případě **probace** jde o organizování a výkon dohledu nad obviněným, obžalovaným a odsouzeným. Kontrolují se výkony trestů nespojené s odnětím svobody, uložené povinnosti a omezení, sledování chování odsouzeného v době podmíněného

³² SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. str. 217.

³³ *ÚZ trestní předpisy*. Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže. § 104. Ostrava : Sagit, a.s. str. 308.

³⁴ *Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky*. Listina základních práv a svobod. [online]. [cit. 2020-09-15]. Dostupné z WWW : <<https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>.

³⁵ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. str. 218.

³⁶ *ÚZ občanský zákoník*. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Ostrava : Sagit, a. s., 2017. str. 92-102.

propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Dále probace zahrnuje individuální pomoc a působení na obviněného, aby vedl řádný život a zabránilo se tak recidivě.³⁷

Mediace znamená zprostředkování mimosoudního řešení sporu mezi obětí a pachatelem za přítomnosti mediátora jako prostředníka smířčího procesu. Mediace je dobrovolná. Lze ji provést pouze s výslovným souhlasem obou stran.³⁸

Probační a mediační služba provádí své úkoly na základě tohoto zákona, popřípadě i úkoly, které vyplývají z jiných právních předpisů. U mládeže i dospělých vytváří předpoklady k tomu, aby mohla být daná věc řešena v některém ze zvláštních druhů trestního řízení. Nebo také aby mohl být uložený trest, který není odnětím svobody. Ve spojitosti s mládeží provádí probační a mediační služba např. tyto následující úkoly:

- dohlíží na chování mladistvého v rodině a výchovu rodičů,
- dohlíží na dodržování uloženého probačního programu, výchovných povinností, uložených omezení, na ochrannou výchovu, dohled vykonává také při podmíněném odsouzení a podmíněném odsouzení s dohledem,
- spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení (policejní orgán, státní zástupce, soud), s orgány sociálně právní ochrany dětí, školami, nadacemi, zájmovými sdruženími a dalšími,
- zjišťuje a objasňuje poměry u mladistvého,
- vypracovává zprávy, podává návrhy na změnu, upuštění, propuštění nebo prodloužení opatření.³⁹

3.1 Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže (zákon č. 218/2003 Sb.)

Přijetím tohoto zákona se v České republice reformovala právní úprava trestní odpovědnosti delikventní mládeže. Do té doby byla spíše obecná. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže je rozdělen do pěti částí a obsahuje 104 paragrafů.

Ve vztahu k jiným zákonům je tento zákon *lex specialis* (speciální zákon). Pokud nestanoví něco jinak, užije se na toho, kdo v době spáchání činu nepřekročil osmnáctý rok věku, obecných předpisů, tzn. trestního zákoníku, trestního řádu, občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů a další.⁴⁰

³⁷ ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologický slovník*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2011. str. 143.

³⁸ ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologický slovník*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2011. str. 106.

³⁹ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. str. 219-220.

⁴⁰ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. str. 219.

3.1.1 Účel zákona o soudnictví ve věcech mládeže

Jako samostatná norma upravuje způsob zacházení s mládeží, která se dopustila protiprávního jednání. Posiluje prevenční opatření takovým způsobem, aby se pachatel do budoucna zdržel dalších takových jednání. Dále zapojuje toho, kdo se protiprávního jednání dopustil, do procesu odčinění vzniklé újmy a začlenění se do společnosti. Preferuje výchovná a ochranná opatření jako prvků nápravy před trestními. Posílil úlohu orgánu sociálně právní ochrany dětí a Probační a mediační služby a specializoval orgány činné v trestním řízení a soudy pro mládež.⁴¹

Zákon o soudnictví ve věcech mládeže vychází z principu restorativní justice. „Cílem tohoto konceptu je, jak uvádí Howard Zehr (znám jako „otec zakladatel“ restorativní justice), pojetí spravedlnosti jako snahy o obnovu a uzdravení škod, které byly napáchány kriminalitou. Jestliže tedy kriminalita zraňuje, spravedlnost (restorativní justice) by měla napravovat a uzdravovat.“⁴² Restorativní přístup tedy klade důraz na zájmy a potřeby oběti, odčinění škodlivého následku a nápravu pachatele.

3.1.2 Opatření ukládaná mladistvým

Zákon o soudnictví stanovil pro mladistvé trestní sankce. Ovšem místo slova trest se užívá slovo **opatření**.

Opatření navazují na základní zásady zákona. Při jejich ukládání je nutný individuální přístup a přiměřenost. Smyslem opatření je ochrana mladistvých před škodlivými vlivy, vytvoření podmínek pro celkový zdravý vývoj a zdržení se dalších provinění.⁴³

Dle § 10 ZSM lze mladistvému uložit výchovná opatření, ochranná opatření a trestní opatření.

Výchovná opatření jsou zařazena do Hlavy II. zákona o soudnictví mládeže pod díl 4 Výchovná opatření.

Výchovná opatření ukládá soud pro mládež nebo státní zástupce v přípravném řízení. Mladistvému je lze uložit pouze s jeho výslovným souhlasem po poučení o jeho právech, podstatě a účelu výchovného opatření. Souhlas může být kdykoliv prohlášením

---

⁴¹ CHMELÍK, J. *Rukověť trestního práva hmotného a procesního: učební pomůcka ke studiu trestního práva*. Praha : Linde, 2012. str. 256.

⁴² *Probační a mediační služba České republiky*. Projekty. Restorative Justice: Strategies for Change. [online]. [cit. 2020-09-30]. Dostupné z WWW : <<https://www.pmscr.cz/restorative-justice-strategies-for-change/>>.

⁴³ CHMELÍK, J. *Rukověť trestního práva hmotného a procesního: učební pomůcka ke studiu trestního práva*. Praha : Linde, 2012. str. 262.

odvolán. Tímto výkon opatření končí. Jsou ukládána nejdéle na dobu tří let. Mohou být uložena samostatně nebo společně s ochranným či trestním opatřením.⁴⁴

Výchovnými opatřeními dle § 15 ZSM jsou:

- dohled probačního úředníka (§ 16 ZSM)
- probační program (§ 17 ZSM)
- výchovné povinnosti (§ 18 ZSM)
- výchovná omezení (§ 19 ZSM)
- napomenutí s výstrahou (§ 20 ZSM)

Ochranná opatření jsou zařazena do Hlavy II. zákona o soudnictví mládeže pod díl 5 Ochranná opatření.

Účelem ochranných opatření je kladné ovlivnění duševního, mravního a sociálního vývoje mladistvého a ochrana společnosti před pácháním provinění. Ochranná opatření ukládá pouze soud pro mládež a souhlas mladistvého není potřeba.⁴⁵

Ochrannými opatřeními dle § 21 ZSM jsou:

- ochranné léčení (ukládá se dle § 99 TZ)
- zabezpečovací detence (ukládá se dle § 100 TZ)
- zabránění věci (ukládá se dle § 101-104 TZ), zabránění části majetku (dle §102a)
- ochranná výchova (ukládá se dle § 22 ZSM)

Trestní opatření jsou zařazena do Hlavy II. zákona o soudnictví mládeže pod díl 6 Trestní opatření.

Dle § 24 ZSM může soud mladistvému uložit tyto trestní opatření:

- obecně prospěšné práce
- peněžité opatření
- peněžité opatření s podmíněným odkladem výkonu
- propadnutí věci
- zákaz činnosti
- vyhoštění
- domácí vězení
- zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

---

⁴⁴ CHMELÍK, J. *Rukověť trestního práva hmotného a procesního: učební pomůcka ke studiu trestního práva*. Praha : Linde, 2012. str. 263.

⁴⁵ *ÚZ trestní předpisy*. Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže. § 21. Ostrava : Sagit, a.s. str. 290.

- odnětí svobody podmíněně odložené, odnětí svobody podmíněně odložené s dohledem
- odnětí svobody nepodmíněně

U trestního opatření odnětí svobody se trestní sazba snižuje na polovinu. Dolní hranice nesmí převyšovat jeden rok a horní hranice nesmí převyšovat pět let. U výjimečného trestu může soud uložit odnětí svobody v rozmezí pěti až deseti let.⁴⁶

3.1.3 Řízení ve věcech mladistvých

Trestní řízení je zákonem upravený postup orgánů činných v trestním řízení, popřípadě dalších osob zúčastněných na řízení. Úkolem trestního řízení je zjistit skutek a posoudit, zda je trestným činem, zjistit pachatele a uložit podle zákona trest nebo opatření, rozhodnutí soudu vykonat, objasnit příčiny a podmínky trestné činnosti a zamezit další.⁴⁷

Řízení ve věcech mladistvých se oproti řízení u dospělých liší. Podle zákona o soudnictví mládeže je požadováno, aby úkony spojené s mládeží vykonávaly orgány činné v trestním řízení se speciální přípravou na věci mládeže. Dále spolupracovat s Probační a mediační službou, s orgány sociálně právní ochrany dětí, dalšími zájmovými sdruženími a osobami, které realizují probační programy. Řízení koná soud pro mládež dle místní příslušnosti. Řídí se místem stálého bydliště mladistvého nebo místem, kde se zdržuje či pracuje. Pokud takové místo není, soud koná řízení v obvodu spáchání činu nebo v obvodu, kde vyšel najevo.⁴⁸

Mladistvý musí mít obhájce od okamžiku použití opatření, ve vykonávacím řízení a veřejném zasedání, případně dalších řízení až do dovršení osmnácti let. Obhájce volí zákonný zástupce mladistvého nebo mladistvý sám. Pokud obhájce zvolen není, bude ustanoven soudem. Zákonný zástupce může za mladistvého činit návrhy, podávat opravné prostředky a účastnit se úkonů, kterých se může účastnit mladistvý.⁴⁹

⁴⁶ CHMELÍK, J. *Rukověť trestního práva hmotného a procesního: učební pomůcka ke studiu trestního práva*. Praha : Linde, 2012. str. 265.

⁴⁷ CHMELÍK, J. *Rukověť trestního práva hmotného a procesního: učební pomůcka ke studiu trestního práva*. Praha : Linde, 2012. str. 136.

⁴⁸ *ÚZ trestní předpisy*. Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže. § 36, § 37. Ostrava : Sagit, a.s. str. 294.

⁴⁹ CHMELÍK, J. *Rukověť trestního práva hmotného a procesního: učební pomůcka ke studiu trestního práva*. Praha : Linde, 2012. str. 268.

Ze zásady na ochranu soukromí a osobních dat vyplývá, že nelze o mladistvém zveřejňovat informace o jméně a příjmení a informace, které směřují k identifikaci mladistvého. Tato ochrana se týká i osob mladších patnácti let.⁵⁰

3.1.4 Opatření ukládaná dětem mladším patnácti let

Zákon o soudnictví ve věcech mládeže v ustanovení § 93 ZSM vymezuje druhy opatření za čin jinak trestný. Opatření ukládána dětem mladším patnácti let jsou tedy následující:

- výchovná povinnost
- výchovné omezení
- napomenutí s výstrahou
- zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče
- dohled probačního úředníka
- ochrannou výchovu
- ochranné léčení

Vyjmenovaná opatření představují základní hmotněprávní formu reakce na daný typ protiprávních činů. Žádné z těchto opatření není namířeno přímo proti dětem samotným. Hlavní účel opět spočívá v aktivním působení na chování dětí, které se dopustily činu jinak trestného, a na sociální prostředí, ve kterém se pohybují. Dítě, a jeho další vývoj je centrem zájmu.⁵¹ Samozřejmě v určitých případech může být opatření spojené s určitým omezením jejich běžného způsobu života a představovat pro ně formu větší újmy. Ovšem nikoliv ve smyslu trestněprávní represe.⁵²

Výchovné povinnosti, výchovná omezení a napomenutí s výstrahou ukládá soud pro mládež přiměřeně podle ustanovení v § 18, 19, 20 ZSM s přihlédnutím k věku dítěte. Dohled probačního úředníka se ukládá také s přihlédnutím k věku dítěte podle § 16 ZSM a § 80 ZSM.⁵³

Obligatočně je ochranná výchova ukládána dítěti, které spáchalo čin, za který trestní zákoník dovoluje uložit výjimečný trest a v době spáchání dovršilo dvanáctý rok

---

⁵⁰ CHMELÍK, J. *Rukověť trestního práva hmotného a procesního: učební pomůcka ke studiu trestního práva*. Praha : Linde, 2012. str. 273.

⁵¹ ŠÁMAL, P., VÁLKOVÁ, H., SOTOLÁŘ, A., HRUŠÁKOVÁ, M. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže*. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007. str. 610-611.

⁵² ŠÁMAL, P., VÁLKOVÁ, H., SOTOLÁŘ, A., HRUŠÁKOVÁ, M. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže*. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007. str. 570.

⁵³ *ÚZ trestní předpisy*. Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže. § 93. Ostrava : Sagit, a.s. str. 305.

věku a bylo mladší patnácti let. Fakultativně je ochranná výchova ukládána dítěti mladšímu patnácti let, odůvodňuje-li to povaha činu jinak trestného a je to nezbytné k zajištění řádné výchovy.⁵⁴

Ochranné léčení může soud pro mládež na základě výsledků vyšetření duševního stavu dítěte uložit za čin jinak trestný, který byl spáchán ve stavu vyvolaném duševní poruchou nebo pod vlivem návykové látky včetně jejího zneužívání samotným dítětem a pokud je jeho pobyt na svobodě bez tohoto opatření nebezpečný.⁵⁵

3.1.5 Řízení ve věcech dětí mladších patnácti let

Osoba mladší patnácti let se může dopustit činu jinak trestného, o kterých rozhoduje soud pro mládež. Řízení se zahajuje podáním návrhu státním zástupcem. Státní zástupce je povinen podat návrh ihned, jakmile se dozví, že se osoba mladší patnácti let dopustila činu jinak trestného. Řízení může být zahájeno samotným soudem i bez návrhu. Pokud soud nerozhodne jinak, veřejnost je z jednání vyloučena.⁵⁶

V následujících odstavcích bude popsán postup orgánů činných v trestním řízení při řešení dětí mladších patnácti let podezřelých ze spáchání činu jinak trestného.

Dle § 158 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“ nebo „TR“) má policejní orgán povinnost na základě vlastních poznatků, trestních oznámení a podnětů jiných osob či orgánů, na jejichž podkladě je možné učinit závěr o podezření ze spáchání trestného činu, učinit všechna potřebná šetření a opatření, která vedou k odhalení skutečností nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin a která vedou ke zjištění pachatele.⁵⁷

Policejní orgán je povinný neprodleně vypracovat záznam o zahájení úkonů trestního řízení k objasnění a prověření skutečností nasvědčujících k tomu, že byl spáchán trestný čin. K objasnění a prověření skutečností, opatřuje policejní orgán podklady, nezbytná vysvětlení a zajišťuje stopy trestného činu.⁵⁸

Pokud totiž není zjištěno, že protiprávní čin spáchala osoba mladší patnácti let, postupuje se podle trestního řádu a využívají se zde uvedená oprávnění.⁵⁹

---

⁵⁴ Tamtéž.

⁵⁵ Tamtéž.

⁵⁶ CHMELÍK, J. *Rukověť trestního práva hmotného a procesního: učební pomůcka ke studiu trestního práva*. Praha : Linde, 2012. str. 281.

⁵⁷ SVATOŠ, R. *Přístupy k osobám mladším patnácti let, které spáchaly čin jinak trestný*. In *Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie „Prevencia kriminality – výzva spoločnosti“*. Bratislava : APZ, 2019. str. 2.

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ SVATOŠ, R. *Opatření ukládaná dětem mladším patnácti let vs. právo na obhajobu*. In KŘÍHA, J., METEŇKO, J. et al. *Vybrané konsekvence bezpečnostních a právních věd (recentní diskurs)*. České Budějovice : VŠERS, 2018. str. 3.

Potom, co policejní orgán zjistí, že osoba mladší patnácti let spáchala čin jinak trestný, věc odloží dle § 159a odst. 2 TR pro nepřipustnost trestního stíhání vzhledem k tomu, že se vede proti osobě trestně neodpovědné a věc předá státnímu zástupci.⁶⁰

Pokud není návrh odmítnut, zahájí soud pro mládež řízení ve věci uložení opatření dle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů. Soud postupuje tak, aby zjistil názor dítěte, a to prostřednictvím výslechu. K jeho názorům soud přistupuje s ohledem na věk a rozumovou vyspělost. Výjimečně může soud zjišťovat názor dítěte prostřednictvím zástupce, znaleckého posudku nebo orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Pro řízení před soudem ustanovuje soud pro dítě opatrovníka. Opatrovníkem je advokát vykonávající svá oprávnění až do skončení řízení.⁶¹

Na základě materiálů, které soud získal od státního zástupce a provedeného řízení před soudem rozhodne o uložení opatření nebo vydá jiné rozhodnutí.⁶²

---

⁶⁰ SVATOŠ, R. *Přístupy k osobám mladším patnácti let, které spáchaly čin jinak trestný*. In *Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie „Prevencia kriminality – výzva spoločnosti“*. Bratislava : APZ, 2019. str. 3.

⁶¹ Tamtéž.

⁶² Tamtéž.

4 ETIOLOGIE NÁSILNÉ KRIMINALITY MLÁDEŽE

Jak již bylo zmíněno v kapitole základních pojmů, etiologie kriminality je naukou o příčinách a podmínkách kriminality. V následujících odstavcích této kapitoly budou popsány etiologické aspekty kriminality mládeže.

Kriminalita, delikvence a další sociálně patologické jevy vznikají ve vztahu k společnosti. Takovéto chování je důsledkem řady biopsychosociálních faktorů, které vzájemně na jedince působí.⁶³ Příčiny vzniku jsou tedy multifaktoriální. Podstatný význam tedy mají faktory biologické, psychické a sociální.⁶⁴

4.1 Biologické faktory

Mezi první biologické faktory patří **pohlaví**. K delikvenci a kriminalitě dochází častěji u jedinců mužského pohlaví. Obecně se dopouštějí tohoto chování více než ženy. Důvod může být spatřován ve vyšší tendenci k agresivnějšímu chování. V případě mužů má význam i sociálně dravější jednání k dosažení seberealizace. U žen jsou vzorce jejich chování jiné.⁶⁵

Podle Matouška a Matouškové⁶⁶ není bez vlivu na vyšší kriminalitu u mužského pohlaví způsob výchovy chlapců a dívek. Dívky jsou pod větší kontrolou. Mají tak více příležitostí k vstřípení zábran k protispolečenskému jednání. Vazby na rodinu jsou u dívek silnější než vrstevnické vazby na partu, které jsou typičtější a významnější pro chlapce. Tyto odlišnosti jsou determinovány samozřejmě i kulturou a společností. Příslušnost k pohlaví je spouštěčem těchto vlivů.

Dále k biologickým faktorům patří **vrozené dispozice** k určitým způsobům reagování. Jde o dispozice na základě temperamentových složení osobnosti. Jedinci, kteří jsou více dráždiví, impulzivnější s nižší mírou frustrační tolerance, mají větší tendence k poruchám chování. Tyto dispozice jsou dány geneticky. Mohou také vzniknout v průběhu vývojového období plodu.⁶⁷

---

⁶³ VETEŠKA, J., FISCHER, S. *Psychologie kriminálního chování: vybrané otázky etiologie, andragogické intervence a resocializace* [online, pdf]. Praha : Grada, 2020. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/psychologie-kriminalniho-chovani/d-82201/#.X4mI5-ZxeM8>>. str. 74.

⁶⁴ VETEŠKA, J., FISCHER, S. *Psychologie kriminálního chování: vybrané otázky etiologie, andragogické intervence a resocializace* [online, pdf]. Praha : Grada, 2020. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/psychologie-kriminalniho-chovani/d-82201/#.X4mI5-ZxeM8>>. str. 30.

⁶⁵ Tamtéž.

⁶⁶ MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence* [online, pdf]. Praha : Portál, 2011. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/mladez-a-delikvence/d-69148/#.X4mQEeZxeM8>>. str. 33.

⁶⁷ BLAŽEK, P., FISCHER, S., ŠKODA, J. *Delikvence: analýza produktů činnosti delikventní subkultury jako diagnostický a resocializační nástroj* [online, pdf]. Praha : Grada, 2019. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/delikvence/d-81821/#.X4mNkOZxeM8>>. str. 17.

U biologických faktorů mají význam i biologické abnormality, anomálie a hendikepy. Jsou to odlišnosti, které poznamenávají vzhled, schopnosti člověka nebo jeho zdravotní stav.

Abnormalitou se označuje odklon od určité normy nebo průměrného standardu, odklon od typických a převažujících vzorců chování nebo morálních postojů společnosti. Tedy takový jedinec „nenaplnuje“ představy o tom, jak má vypadat běžný člen společnosti. S pojmem abnormalita blíže souvisí pojem **anomálie**.⁶⁸

Anomálií jsou označovány výjimečné a nepravidelné jevy. Také se odklánějí od typického standardu, ale s tím rozdílem, že nemusí být patologické.⁶⁹

Hendikep je určitý nedostatek, obtíž nebo nesnáze. Hendikepovaný jedinec je osoba s tělesným nebo duševním poškozením. Může být trvalé, přechodné, vrozené nebo získané např. z důvodu nemoci či úrazu. Hendikepy jsou tělesné, motorické, senzorické, mentální atd.⁷⁰

Tito odlišní jedinci pak mohou být vytlačováni na okraj společnosti a jejich frustrace může přerůst do různých neadekvátních jednání.

4.2 Psychické faktory

K psychickým faktorům patří **mentální schopnosti** a jejich úroveň. Nižší míru rozumových schopností mají častěji děti a dospívající s poruchami chování. Mezi nimi se dají najít jedinci na škále od retardace až po ty velmi inteligentní. U těch selhává většinou jiný faktor – nejčastěji rodina. Ovšem obecně se dá říct, že kriminálního jednání se dopouštějí spíše s nižší rozumovou a mentální úrovní. Často tak neumí posoudit danou situaci a nedochází jim ani možné důsledky jejich jednání.⁷¹

Každá osobnost je jedinečná a stejně tak je jedinečné přizpůsobování se okolním vlivům, chování a projevy. Přesto jde nalézt obecně podobně nebo stejné znaky u kriminálních a delikventních jedinců. Mezi ně patří uvažování o jejich cíli nebo naopak lenost uvažovat, temperament, emoční nestabilita. Řada z nich bývá často bez empatie a jsou emočně chladní. Často bývají lhostejní, negativní a nepřátelští. Pokud projeví nějaký cit, jde většinou pouze o povrchnost a předstírání.⁷²

---

⁶⁸ KOUDELKOVÁ, A. *Psychologické otázky delikvence*. Praha : Victoria Publishing, 1995. str. 20, 21.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ KOUDELKOVÁ, A. *Psychologické otázky delikvence*. Praha : Victoria Publishing, 1995. str. 26, 27.

⁷¹ VETEŠKA, J., FISCHER, S. *Psychologie kriminálního chování: vybrané otázky etiologie, andragogické intervence a resocializace* [online, pdf]. Praha : Grada, 2020. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/psychologie-kriminalniho-chovani/d-82201/#.X4mI5-ZxeM8>>. str. 31.

⁷² BLAŽEK, P., FISCHER, S., ŠKODA, J. *Delikvence: analýza produktů činnosti delikventní subkultury jako diagnostický a resocializační nástroj* [online, pdf]. Praha : Grada, 2019. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/delikvence/d-81821/#.X4mNkOZxeM8>>. str. 22, 23.

Další faktory, které souvisejí s psychikou, jsou **motivace a potřeby**. Jde například o potřebu nadměrné stimulace a vzrušení. Významným faktorem je i pocit nudy a nadmíra volného času, nedostatek lásky, pocitu bezpečí a jistoty či sounáležitosti. Často až právě v partě se jedinec dostane k pocitu, že někam patří nebo zapadnul a někdo ho má rád. Přijetí do takové party může způsobit asociální chování (záškoláctví, útky, výtržnictví, alkoholismus, drogy, atd.) nebo antisociální chování (loupeže, vraždy, atd.).⁷³

4.3 Sociální faktory

Významným a důležitým sociálním faktorem je bezpochyby **rodina**. Právě v rodině si jedinec vytváří své vzorce a způsoby chování. Její selhání je tradičním činitelem a hlavním důvodem kriminálního chování mládeže. Jde o problémy ve spojení s asociálním a antisociálním chováním rodičů. Pro rozvoj poruch chování je rodina rizikový faktor právě z důvodů těchto jevů. Také je často spojen s výskytem syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte. Syndrom je výsledkem úmyslného ubližování dítěti od jeho nejbližších, které ho poškozuje psychicky, emocionálně a tělesně.⁷⁴

Stálé problémy v rodině souvisí i se zvýšeným počtem rozvodů, navyšováním neúplných rodin s jedním rodičem, tolerance k agresivitě.⁷⁵ Děti, které jsou vychovávány v neúplné rodině, většinou žijí pouze s matkou, mají více problémů ve škole, psychické problémy a větší sklony k protiprávnímu jednání než děti s úplnou rodinou, kde nechybí mužský nebo ženský vzor.⁷⁶

Na negativní vztahy v rodině má vliv i ekonomická situace a úroveň. Dítě může být znevýhodněno nedostatkem finančních prostředků. Nemohou tak např. pořizovat drahé vybavení pro různé aktivity nebo školní potřeby. V úvahu přichází i nezáměr rodičů o školu a náplň volného času. To vše se na dítěti může odrazit.⁷⁷

Sociálním faktorem je také **prostředí**, ve kterém mládež pohybuje. Ke kriminalitě častěji dochází ve specifických částech měst. Jde hlavně o sídliště nebo sociálně

---

⁷³ BLAŽEK, P., FISCHER, S., ŠKODA, J. *Delikvence: analýza produktů činnosti delikventní subkultury jako diagnostický a resocializační nástroj* [online, pdf]. Praha : Grada, 2019. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/delikvence/d-81821/#.X4mNkOZxeM8>>. str. 18, 19.

⁷⁴ VETEŠKA, J., FISCHER, S. *Psychologie kriminálního chování: vybrané otázky etiologie, andragogické intervence a resocializace* [online, pdf]. Praha : Grada, 2020. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/psychologie-kriminalniho-chovani/d-82201/#.X4mI5-ZxeM8>>. str. 35, 36.

⁷⁵ NIKL, J. *Sociálně patologické jevy u dětí a mládeže se zaměřením na jejich prevenci*. Praha : Policejní akademie ČR, 2000. str. 34.

⁷⁶ MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence* [online, pdf]. Praha : Portál, 2011. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/mladez-a-delikvence/d-69148/#.X4mQEeZxeM8>>. str. 39, 40.

⁷⁷ NIKL, J. *Sociálně patologické jevy u dětí a mládeže se zaměřením na jejich prevenci*. Praha : Policejní akademie ČR, 2000. str. 89.

vyloučené lokality a tzv. ghetta. Důvodem vyšší míry delikvence a kriminality je určitá anonymita a nedostatečná kontrola.⁷⁸

Vliv vrstevníků a part je sociálním faktorem, který se může podílet na chování dětí a mladistvých a často vede právě až k antisociální formě. Většinou v kombinaci s nefunkční rodinou a neúspěchy ve škole.⁷⁹

Pro děti a mladistvé z nefunkčních rodin je skupina vrstevníků velmi důležitá a potřeba přijetí jedince skupinou má pro něj velký význam. Tyto skupiny nebo party vrstevníků nejsou tedy jen bezproblémové zázemí. Mohou představovat stresující situaci, kdy se bude jedinec snažit obstát v očích ostatních. Vůdci toho často využívají např. u vstupních rituálů jako je spáchání trestného činu a následného vyhrožování udáním na policii.⁸⁰

Takové skupiny vznikají z lidí, kteří už se znají z jiných institucí nebo okruhu bydliště. Běžně se vymykají mechanismům kontroly a vytvoří si vlastní zákony a hodnoty. Chovají se naprosto autonomně. Ke kriminální činnosti se dostávají svým asociálním chováním a postupným napojováním na organizovaný zločin či z důvodu nudy.⁸¹

Do života dětí a mladistvých významně zasahují předškolní zařízení a **škola**. Musí se tak přizpůsobit jinému stylu a rytmu života. Ve škole je pro jedince důležitou osobou učitel. Z jeho strany je jedinec hodnocen známkami a poznámkami za své výkony a chování. Z toho si také odvozuje pocit vlastní hodnoty. Postupem času vznikají vztahy ke spolužákům, které jsou pro jedince čím dál více důležité, opět pro pocit vlastní hodnoty. Ve třídě tak začnou vznikat party a skupinky a význam učitele klesá. Je brán jako konkurence rodičů i vrstevníků. Navíc při nezájmu či zatracování nebo naopak preference některých dětí učitelem, mohou být tyto party a skupiny základem k asociálnímu nebo antisociálnímu chování. Učitel, který takový negativní vývoj dětí a mladistvých nechce dopustit, by měl ve třídě posilovat vstřícnost, přátelskou a kooperativní atmosféru.⁸²

---

⁷⁸ VETEŠKA, J., FISCHER, S. *Psychologie kriminálního chování: vybrané otázky etiologie, andragogické intervence a resocializace* [online, pdf]. Praha : Grada, 2020. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/psychologie-kriminalniho-chovani/d-82201/#.X4mI5-ZxeM8>>. str. 38.

⁷⁹ BLAŽEK, P., FISCHER, S., ŠKODA, J. *Delikvence: analýza produktů činnosti delikventní subkultury jako diagnostický a resocializační nástroj* [online, pdf]. Praha : Grada, 2019. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/delikvence/d-81821/#.X4mNkOZxeM8>>. str. 20.

⁸⁰ MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence* [online, pdf]. Praha : Portál, 2011. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/mladez-a-delikvence/d-69148/#.X4mQEeZxeM8>>. str. 83.

⁸¹ Tamtéž.

⁸² MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence* [online, pdf]. Praha : Portál, 2011. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/mladez-a-delikvence/d-69148/#.X4mQEeZxeM8>>. str. 74-76.

V neposlední řadě mají na mládež bezpochyby vliv **média**. Čas, který věnují médiím a zároveň s tím technologiím jako telefony, tablety, počítače, televize atd. bývá v průměru delší než čas pro přípravu do školy nebo jiné volnočasové aktivity.⁸³

Mládež je vlivem médií vystavena neustálému zobrazení násilí, jeho zlehčování, vulgárnímu zobrazení lidského těla, které snižuje lidskou důstojnost, agresivity vůči jiným náboženským, etnickým, sociálním a dalším skupinám. Toto vše ohrožuje celkový vývoj dětí a mladistvých. Ti pak mohou chápat formy násilí jako normální způsob chování a prosazování svých zájmů a potřeb. Mladiství pachatelé násilných činů se často inspiroují tím, co před tím viděli v televizi nebo v různých počítačových hrách.⁸⁴

Zajímavé je, že vlivem médií je rozdíl mezi zločincem z filmů s fiktivním scénářem a pachatelem skutečného trestného činu. Zločinci z filmů jsou v dnešní době zobrazováni s určitými sympatiemi. To, že ve filmu či seriálu zabije, přepadává a způsobuje utrpení a zranění jiným osobám nebo dokonce „vyhrává“ nad policií či soudy divákům nijak nevadí a je jimi idealizován i romantizován. A na druhé straně je skutečný zločinec a pachatel trestného činu vyobrazen jako téměř nelidská bytost. Přístup médií k násilí je tedy významně selektivní.⁸⁵

---

⁸³ MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence* [online, pdf]. Praha : Portál, 2011. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/mladez-a-delikvence/d-69148/#.X4mQEeZxeM8>>. str. 100.

⁸⁴ MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence* [online, pdf]. Praha : Portál, 2011. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/mladez-a-delikvence/d-69148/#.X4mQEeZxeM8>>. str. 101, 103.

⁸⁵ MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence* [online, pdf]. Praha : Portál, 2011. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/mladez-a-delikvence/d-69148/#.X4mQEeZxeM8>>. str. 105, 106.

5 KONTROLA NÁSILNÉ KRIMINALITY MLÁDEŽE

Pojmu kontrola kriminality můžeme rozumět jako úsilí státu a společnosti udržet kriminalitu v určitých přijatelných mezích.⁸⁶ Omezit kriminalitu lze různě. Strategiemi kontroly kriminality jsou represe (trestnou činnost potlačující) a prevence (trestnou činnost předcházející). Represe představuje intenzivní reakci státu na již spáchaný trestný čin a má proto trestně právní charakter. Prevence představuje aktivní předcházení kriminalitě pomocí různých opatření a snižování pravděpodobnosti spáchání trestného činu. V praxi by oba přístupy měly být vyvážené a vzájemně se podporovat a rozvíjet.⁸⁷

5.1 Trestní represe

Represivní strategie se tedy uskutečňuje v rámci trestně právní politiky. Působnost trestně právní politiky se nevztahuje jen na legislativu. Zahrnuje veškeré aktivity subjektů trestní politiky (orgánů činných v trestním řízení a vězeňských orgánů). Jejím úkolem je vypracovávat doporučení nebo návody, které umožní upravovat definice trestných činů, tzn. kriminalizace či dekriminalizace, sankce, trestní řízení a výkon trestů či opatření. Toto ovlivňování legislativy je velmi důležitá funkce.⁸⁸

Systém trestní represe má i svou preventivní stránku. Realizuje se pomocí prevence generální, speciální a prevence individuální. V případě prevence generální se spoléhá na odstrašení potencionálního pachatele a celé společnosti. Speciální prevence má za to, že trest, který byl odsouzenému pachateli uložen, bude výstrahou pro ostatní.⁸⁹ Již samotná existence trestů by měla být pro každého dostatečným varováním.

Individuální prevence vychází z myšlenky, že si pachatel spojí nepříjemné zážitky s trestem a od dalšího protiprávního jednání do budoucna upustí. Již z názvu *individuální* ale dokážeme odvodit, že se svými účinky liší od jedince k jedinci.⁹⁰

5.2 Prevence kriminality

Preventivní strategie se uskutečňuje v rámci preventivní politiky. Na rozdíl od trestní politiky, je preventivní politika ofenzivní a založená na nerepresivních

---

⁸⁶ ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá Voda u Pelhřimova : Aleš Čeněk, 2002. str. 45.

⁸⁷ TOMÁŠEK, J. *Úvod so kriminologie: Jak studovat zločin* [online, pdf]. Praha : Grada, 2010. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/uvod-do-kriminologie/d-70261/#.X5FeE5JxeM8>>. str. 169.

⁸⁸ ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá Voda u Pelhřimova : Aleš Čeněk, 2002. str. 45.

⁸⁹ ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá Voda u Pelhřimova : Aleš Čeněk, 2002. str. 48.

⁹⁰ TOMÁŠEK, J. *Úvod so kriminologie: Jak studovat zločin* [online, pdf]. Praha : Grada, 2010. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/uvod-do-kriminologie/d-70261/#.X5FeE5JxeM8>>. str. 171.

prostředcích. Prevence kriminality zahrnuje různá opatření ekonomická, sociální, školská, opatření článků politického systému, aktivity státních i soukromých subjektů.⁹¹

Holcr⁹² definuje prevenci kriminality jako speciální oblast, jejímž předmětem je ochrana před kriminalitou jejím předcházením. Prevence představuje cílevědomé, plánované a koordinované působení na příčiny a podmínky kriminality. Cílem je příčiny a podmínky odstranit nebo vhodnými metodami alespoň zčásti eliminovat. Případně jejich negativní projevy omezit a současně podporovat vytváření anti-kriminogenních podmínek.

U kriminality, podobně jako v medicíně platí, že je lepší předcházet, než následně „léčit“. Škodu společnosti a jejím členům nemůže způsobit čin, který se nestal.⁹³

5.2.1 Klasifikace prevence

Prevence kriminality má svou vlastní strukturu a rozdělení. Dle okruhu adresátů se dělí na primární, sekundární a terciární. Dle obsahového zaměření se dělí na sociální, situační a viktimologickou.⁹⁴

Primární prevence se zaměřuje na plošné pozitivní ovlivňování všech obyvatel bez rozdílu. Od dětí po dospělé jedince. Zahrnuje výchovné, vzdělávací, poradenské a osvětové aktivity. V rámci primární prevence se zvláštní pozornost věnuje aktivitám mládeže v jejich volném čase.⁹⁵

Sekundární prevence se zabývá konkrétními potencionálně rizikovými skupinami obyvatelstva, u kterých je vyšší riziko pravděpodobnosti, že se stanou pachatelé nebo oběťmi trestného činu, činu jinak trestného nebo jsou ohroženy sociálně patologickými jevy. Sekundární prevence také zahrnuje informační, poradenské a vzdělávací aktivity prostřednictvím poraden, dále linky důvěry, kurátory, streetworkery a další. V případě dětí a mladistvých je prevence zaměřena i na rizikové faktory jako prostředí a vztahy ve kterých žijí.⁹⁶

Kvalitní primární a sekundární prevence by neměla předcházet pouze budoucímu kriminálnímu jednání mládeže. Kvalitní prevence musí předcházet všem typům

---

⁹¹ ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá Voda u Pelhřimova : Aleš Čeněk, 2002. str. 45.

⁹² HOLCR, K. a kol. *Kriminologie*. Bratislava : IURA EDITION, 2008. str. 200.

⁹³ TOMÁŠEK, J. *Úvod so kriminologie: Jak studovat zločin* [online, pdf]. Praha : Grada, 2010. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/uvod-do-kriminologie/d-70261/#.X5FeE5JxeM8>>. str. 183.

⁹⁴ TOMÁŠEK, J. *Úvod so kriminologie: Jak studovat zločin* [online, pdf]. Praha : Grada, 2010. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/uvod-do-kriminologie/d-70261/#.X5FeE5JxeM8>>. str. 184.

⁹⁵ ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá Voda u Pelhřimova : Aleš Čeněk, 2002. str. 59.

⁹⁶ Tamtéž.

sociálního selhání, jako abúzu drog, alkoholové toxikomani, předčasnému zahajování sexuálního života a těhotenství apod. Cílovou skupinou mohou být děti a mladiství:

- s poruchami chování,
- selhávající ve škole,
- zneužívání a týraní,
- z dysfunkčních a neúplných rodin,
- z rodin žijících pod hranicí životního minima,
- ze čtvrtí s vysokou úrovní kriminality.⁹⁷

Terciární prevence je zaměřena na ty osoby, které už se trestné činnosti dopustily. Orientuje se na resocializaci (motivaci získat vzdělání, odborné kvalifikace, poradenství atd.) a snaží se předejít možné kriminální recidivě pachatele, tak viktimologické recidivě oběti.⁹⁸

Sociální prevence je nejširší a různorodou prevencí. Zaměřuje se na sociální kriminogenní jevy, proces socializace a sociální integrace. Orientuje na osobu pachatele a změnu příčin kriminality.⁹⁹

Důležitá část socializace probíhá právě v dětství až po období dospívání. Taková forma úsilí je nejefektivnější právě v raných obdobích života. Mnoho programů sociální prevence je proto zaměřeno na mládež. Snaží se pozitivně ovlivňovat rodiny, školy, volný čas, podporuje zdravý životní styl a prosociální hodnoty. Sociální prevence tak může mít formy primární, sekundární i terciární prevence.¹⁰⁰

Pokud dojde k provinění u mladistvého nebo činu jinak trestnému u dítěte, měli by být vhodným resocializačními opatřeními navedeni na správnou cestu. Jde o již zmíněná opatření - se zaměřením na rodinu, výchovu, vzdělání.¹⁰¹

Příklady sociální prevence násilné kriminality:

- prohlubování návyků k vhodnému a užitečnému využívání volného času,
- zlepšování sociálního klimatu v institucích,
- potírání alkoholismu,
- řešení drogové problematiky,
- prosociální, mravní a právní výchova,

---

⁹⁷ MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence* [online, pdf]. Praha : Portál, 2011. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/mladez-a-delikvence/d-69148/#.X4mQEeZxeM8>>. str. 263.

⁹⁸ ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá Voda u Pelhřimova : Aleš Čeněk, 2002. str. 60.

⁹⁹ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. str. 88.

¹⁰⁰ TOMÁŠEK, J. *Úvod so kriminologie: Jak studovat zločin* [online, pdf]. Praha : Grada, 2010. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/uvod-do-kriminologie/d-70261/#.X5FeE5JxeM8>>. str. 187.

¹⁰¹ ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá Voda u Pelhřimova : Aleš Čeněk, 2002. str. 60.

- adekvátní reakce společnosti.¹⁰²

Situační prevence je zaměřena na samotnou kriminalitu a samotný trestný čin. Trestný čin je brán jako produkt motivace a příležitosti. Vychází z myšlenky, že mládež jedná protiprávně za určitých podmínek, okolností, v určité době a na určitých místech. Podstatou situační prevence je snaha o snížení či odstranění možností pro spáchání trestných činů prostřednictvím organizačních, režimových, fyzických, technických opatření.¹⁰³

Situační prevence je bez pochyb užitečná jako nástroj v boji s kriminalitou. Ve srovnání s prevencí sociální je situační prevence rychlejší, někdy dokonce s nižšími náklady a dosahuje okamžitých výsledků či úspěchů, které jsou snadněji ověřitelné. I situační prevence má své nevýhody. Často je krátkodobá nebo vede k přesunu kriminality.¹⁰⁴

Příklady situační prevence násilné kriminality:

- dostatečně přehledná veřejná prostranství,
- kamerové systémy,
- veřejné osvětlení,
- vyšší počet policejních hlídek,
- rozšíření bezhotovostního platebního styku.¹⁰⁵

Viktimologická prevence se zaměřuje na potencionální oběti a pomoc skutečným obětem trestného činu. Zdrojem pro prevenci slouží viktimologické výzkumy. Samotná prevence spočívá v informování, jak se vyhnout různým kriminogenním situacím nebo jak se při nich zachovat. Podstatou viktimologické prevence je tedy informovanost, osvěta a poradenství. Jde o individuální nebo skupinové zdravotní, právní, psychologické poradenství a nácvik reagování. Všechny tyto činnosti apelují na občany, aby chránili svůj život, svoje zdraví, majetek a zbytečně se nevystavovali nebezpečí.¹⁰⁶

Důležitost této prevence vychází ze zkušenosti, že některé osoby mohou pachatele pasivně podněcovat svým neopatrným chováním nebo ho dokonce aktivně vyprovokovat.¹⁰⁷

¹⁰² SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. str. 134.

¹⁰³ ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá Voda u Pelhřimova : Aleš Čeněk, 2002. str. 61.

¹⁰⁴ TOMÁŠEK, J. *Úvod so kriminologie: Jak studovat zločin* [online, pdf]. Praha : Grada, 2010. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/uvod-do-kriminologie/d-70261/#.X5FeE5JxeM8>>. str. 190, 191.

¹⁰⁵ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. str. 134.

¹⁰⁶ TOMÁŠEK, J. *Úvod so kriminologie: Jak studovat zločin* [online, pdf]. Praha : Grada, 2010. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/uvod-do-kriminologie/d-70261/#.X5FeE5JxeM8>>. str. 185.

¹⁰⁷ ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá Voda u Pelhřimova : Aleš Čeněk, 2002. str. 61.

Pro řešení kriminality mládeže existuje řada přístupů, aktivit až po legislativní opatření. Všechny přístupy by měly respektovat dané principy. Jedná se o respektování základních práv dětí, práva na soukromí rodiny a postupovat v souladu s platnými zákony. Je třeba je dodržovat od vyhledání ohrožených dětí až po zacházení s provinilými.¹⁰⁸

V zájmu dobré prevence jde hlavně o informování o závažném chování dítěte, a to dříve než přeroste v závažné skutky, které se musí řešit právními prostředky. V první řadě by to měli být rodiče, případně pak jiné orgány. Její včasné a dlouhodobé působení je základem úspěchu v boji s kriminalitou mládeže.¹⁰⁹

5.2.2 Systém prevence kriminality

Prevence kriminality je v České republice rozdělena do tří úrovní – meziresortní, resortní a místní. Meziresortní úroveň zakládá svou činnost na vytváření preventivní politiky vlády a koordinaci činností jednotlivých resortů. Společně jsou jednotlivé resorty členy Republikového výboru pro prevenci kriminality. Předmětem činnosti výboru je vytvářet a sjednocovat koncepci preventivní politiky vlády. Dále pomáhat při realizaci prevence na všech úrovních veřejné správy. Výbor také předkládá vládě České republiky Strategii prevence kriminality pro stanovené období.¹¹⁰

Na resortní úrovni vychází programy prevence z věcné působnosti ministerstev. Jejich úkolem je tvorba nových prvků a přístupů a tvorba potřebné legislativy. Místní úroveň zapojuje do prevence orgány veřejné správy, policejní orgán, nevládní organizace a instituce. Prevence na místní úrovni je rozložena do krajů, měst a obcí s ohledem na situaci v daném místě, podle potřeb i možností.¹¹¹

5.2.3 Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2016 až 2020

První Strategie prevence kriminality byla přijata v roce 1996. Od tohoto roku formuje a vyvíjí systém prevence ve všech úrovních. Rozvíjí přístupy a postupy státní správy a samospráv z pohledu prevence a řešení jednotlivých druhů kriminality, bezpečnostní situace i zacházení s oběťmi a pachateli trestné činnosti. Posiluje vzájemnou

---

¹⁰⁸ ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá Voda u Pelhřimova : Aleš Čeněk, 2002. str. 118.

¹⁰⁹ Tamtéž.

¹¹⁰ *Ministerstvo vnitra České republiky*. Prevence kriminality. [online]. [cit. 2020-10-28]. Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>>.

¹¹¹ *Ministerstvo vnitra České republiky*. Prevence kriminality. [online]. [cit. 2020-10-28]. Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>>.

spolupráci a koordinaci v oblasti prevence. Na tyto oblasti navazuje právě i Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 (dále jen „Strategie“).¹¹²

Strategie vychází z priorit programů vlády, navazuje na strategické dokumenty obecnější povahy a zároveň vychází ze znalostí a zkušeností předchozí Strategie na léta 2012 až 2015. Inspiruje se poznatky členů Republikového výboru a další partnerů v podobě samospráv a nestátních neziskových organizací.¹¹³

Ve Strategii jsou stanoveny následující priority a strategické cíle:

- rozvíjení vybudovaného systému prevence kriminality, posilování spolupráce, kompetencí a kapacit partnerů, rozšíření prostorů působnosti dobrovolníků při zajišťování bezpečnosti a pořádku, využití mezinárodní spolupráce včetně vědeckých poznatků,
- poskytování pomoci a poradenství obětem trestné činnosti s užším zaměřením na ty zvláště zranitelné a následné zkvalitňování a rozšiřování této pomoci a poradenství,
- u pachatelů se zaměřovat na rostoucí problém kriminální recidivy, dále na účinnější resocializaci a prevenci kriminality dětí a mládeže,
- komplexní přístup k řešení kriminality v rizikových lokalitách s hlubokými a vícezdrojovými příčinami (sociálně vyloučené lokality),
- reakce na nové hrozby a trendy v oblasti bezpečnosti a veřejného pořádku (kyberkriminalita, ochrana měkkých cílů – např. školy, nádraží, památky, náboženská místa, kriminalita páchaná na seniorech, kriminalita cizinců a kriminalita páchaná na cizincích) a aplikace efektivních přístupů k jejich předcházení.¹¹⁴

Strategie je tedy souhrnem globálních, strategických a specifických cílů. Nezbytným předpokladem pro realizaci a naplnění cílů Strategie je dostatečné a stabilní zajištění finančních prostředků, jak jednotlivými resorty, tak využitím prostředků samospráv.¹¹⁵

---

¹¹² *Ministerstvo vnitra České republiky*. Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020. [online]. [cit. 2020-11-11]. Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2016-az-2020.aspx>>.

¹¹³ *Ministerstvo vnitra České republiky*. Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020. [online]. [cit. 2020-11-11]. Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2016-az-2020.aspx>>.

¹¹⁴ *Ministerstvo vnitra České republiky*. Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020. [online]. [cit. 2020-11-11]. Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2016-az-2020.aspx>>.

¹¹⁵ *Ministerstvo vnitra České republiky*. Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020. [online]. [cit. 2020-11-11]. Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2016-az-2020.aspx>>.

6 EMPIRICKÁ ČÁST

Tato část bakalářské práce se skládá ze dvou částí. V následující první části je provedena analýza statistických dat kriminality za pomoci tabulek a grafů v rámci fenomenologie kriminality. Druhá část obsahuje rozhovory a analýzu získaných informací.

6.1 Fenomenologie násilné kriminality mládeže

Kriminální fenomenologie představuje stav, strukturu, úroveň a dynamiku kriminality. **Stav** kriminality vyjadřuje číselný počet trestných činů spáchaných na určitém území za určitý časový úsek – většinou jeden rok. Stav kriminality mohou ovlivnit např. legislativní změny, výkonnost policie, změny zaměření orgánů činných v trestním řízení na určitý druh trestné činnosti, který je v daném období vnímám jako problémový nebo změny vykazování ve statistikách.¹¹⁶

Tabulka je z důvodu velikosti rozdělena na dvě strany.

Tabulka 1 - Stav násilné kriminality v ČR v roce 2020

Stav násilné kriminality v ČR v roce 2020							
Trestný čin	Registrováno	Objasněno	Objasněnost (v %)	Spácháno nezletilými	Spácháno mladistvými	Spácháno mládeží	Podíl mládeží ke všem pachatelům (v %)
Vraždy	130	120	92,3	1	3	4	3,33
Usmrcení lidského plodu	0	0	0,0	0	0	0	0
Zabití	1	1	100,0	0	0	0	0
Usmrcení z nedbalosti	76	7	9,2	0	0	0	0
Opuštění dítěte nebo svěřené osoby	3	1	33,3	0	0	0	0
Únos	6	0	0,0	0	0	0	0
Loupeže	1 248	837	67,0	77	122	180	21,50
Násilí proti úřední osobě	578	496	85,8	0	8	8	1,61
Úmyslné ublížení na zdraví	3 892	2 614	67,2	54	108	157	6,00
Rvačky	3	3	100,0	0	0	0	0

¹¹⁶ SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice : VŠERS, 2009. str. 17.

Stav násilné kriminality v ČR v roce 2020							
Trestný čin	Registrováno	Objasněno	Objasněnost (v %)	Spácháno nezletilými	Spácháno mladistvými	Spácháno mládeží	Podíl mládeže ke všem pachatelům (v %)
Násilí a vyhrožování skupině obyvatel nebo jednotlivci	44	26	59,1	0	0	0	0
Braní rukojmí	2	2	100,0	0	0	0	0
Nebezpečné vyhrožování	1 745	1 372	78,6	14	28	41	2,99
Nebezpečné pronásledování	336	225	67,0	0	1	1	0,44
Vydírání	1 081	715	66,1	20	44	61	8,53
Omezování a zbavování osobní svobody	140	108	77,1	1	5	6	5,56
Porušování domovní svobody	2 152	1 179	54,8	28	27	52	4,41
Neoprávněný zásah do práva k domu	172	107	62,2	0	0	0	0
Týrání svěřené osoby	185	80	43,2	0	0	0	0
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	428	256	59,8	1	2	3	1,17
Omezování osobní svobody vyznání	0	0	0,0	0	0	0	0
Útisk	20	9	45,0	0	0	0	0
Porušování svobody sdružování a shromažďování	0	0	0,0	0	0	0	0
Ostatní násilné trestné činy	5	4	80,0	0	0	0	0
Násilná kriminalita celkem	12 247	8 162	66,6	196	348	513	6,29

Zdroj: vlastní zpracování dat ze statistik Policie ČR¹¹⁷

Nejčastěji páchaným násilným trestným činem byl v roce 2020 trestný čin úmyslného ublížení na zdraví v počtu 3 892 registrovaných činů. Dalším početným činem

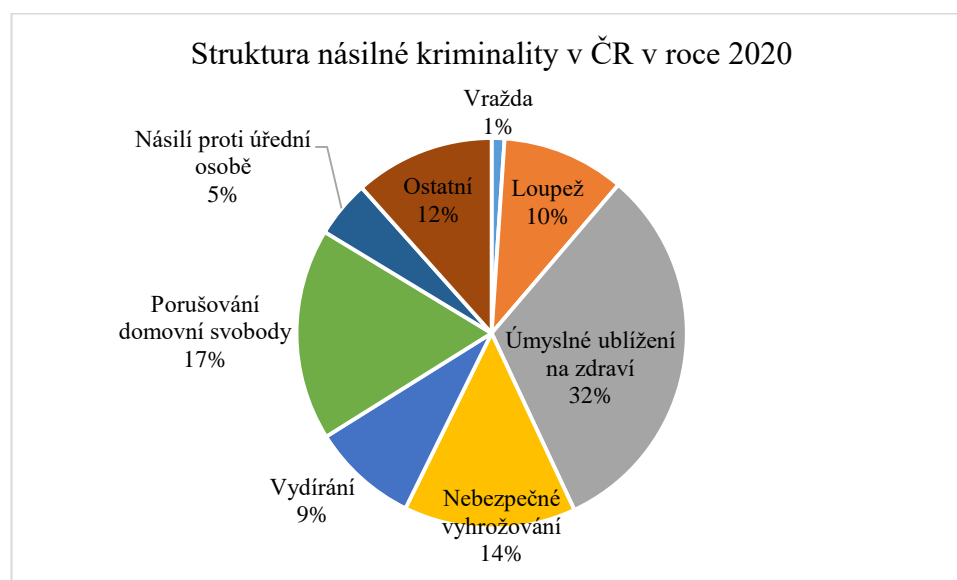
¹¹⁷ Policie České republiky. Statistické přehledy kriminality. [online]. [cit. 2021-01-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.

je trestný čin porušování domovní svobody. Registrováno bylo 2 152 činů. K dalším častým trestným činům se řadí nebezpečné vyhrožování, loupeže a vydírání.

V roce 2020 se mládež podílela na násilné kriminalitě v 6,29%. Nejvyšší podíl mládeže s 21,50%, je u trestného činu loupeže. Vysoký podíl mládeže je u trestného činu vydírání. Podíl činí 8,53%. U trestného činu úmyslného ublížení na zdraví se mládež podílela 6%. Nejzávažnějšího trestného činu vraždy se účastnili 3 mladiství a 1 nezletilý. Podíl činí 3,33%.

Struktura kriminality je dalším ukazatelem kriminality. Je určována řadou různých charakteristik a kritérií. Jde např. o členění podle povahy trestného činu, podle pachatele, oběti či dalších hledisek.¹¹⁸

Graf 1 - Struktura násilné kriminality v ČR v roce 2020

Zdroj: vlastní zpracování dat ze statistik Policie ČR¹¹⁹

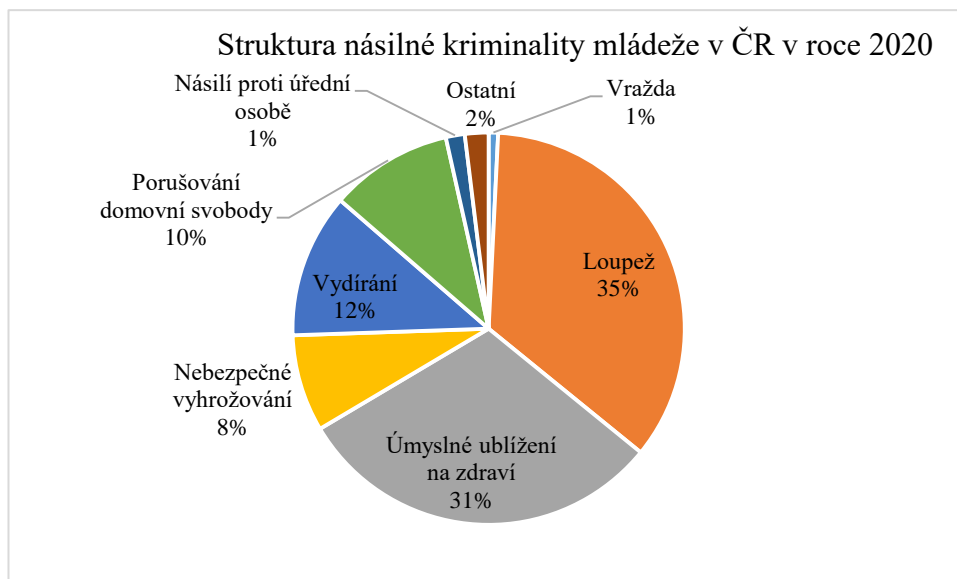
Nejvyšší procento u násilných trestných činů všech pachatelů je s 32% úmyslné ublížení na zdraví. Zaujímá tak třetinu násilné kriminality. S 17% následuje trestný čin porušování domovní svobody. Trestný čin nebezpečného vyhrožování se podílí na násilné kriminalitě 14%. S podílem 10% následuje trestný čin loupeže. Trestné činy vydírání a násilí na úřední osobě se podílejí na násilné kriminalitě 9% a 5%. Ostatní násilné trestné činy, které nebyly jmenovány, se tak podílejí 12%. Nejzávažnější trestný čin vraždy tvoří nejmenší podíl, a to 1% z celkové násilné kriminality.

¹¹⁸ GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ I. a kol. *Kriminologie*. Praha : Wolters Kluwer, 2014. str. 31.

¹¹⁹ *Policie České republiky*. Statistické přehledy kriminality. [online]. [cit. 2021-01-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.

Graf 2 - Struktura násilné kriminality mládeže v ČR v roce

Zdroj: vlastní zpracování dat ze statistik Policie ČR¹²⁰

Nejvyšší procento u násilných trestných činů mládeže je trestný čin loupeže s podílem 35% a trestný čin úmyslného ublížení na zdraví s 31%. Tvoří tak více než polovinu násilné kriminality mládeže. Trestný čin vydírání se podílí 12%. Trestné činy porušování domovní svobody a nebezpečné vyhrožování tvoří 10% a 8%. S 1% následuje trestný čin násilí proti úřední osobě. Ostatní násilné trestné činy, které nebyly jmenovány, se podílejí 2%. Nejzávažnější trestný čin vraždy tvoří druhý nejmenší podíl, a to 1% z celkové násilné kriminality.

Při porovnání struktury násilné kriminality všech pachatelů a mládeže lze vidět, že u trestného činu úmyslné ublížení na zdraví jsou v obou případech podíly více než 30%. U trestného činu loupeže je vidět značný rozdíl. U mládeže tvoří loupeže 35%, zatímco u všech pachatelů 10%. Trestný či nebezpečného vyhrožování tvoří u všech pachatelů 14% a u mládeže 8%. Trestný čin vydírání tvoří u všech pachatelů 9%, u mládeže více, a to 12%. S 10% je trestný čin porušování domovní svobody méně častý. U všech pachatelů tvoří 17%. Trestný čin násilí proti úřední osobě zaujímá u všech pachatelů 5% podíl. U mládeže tvoří 1%.

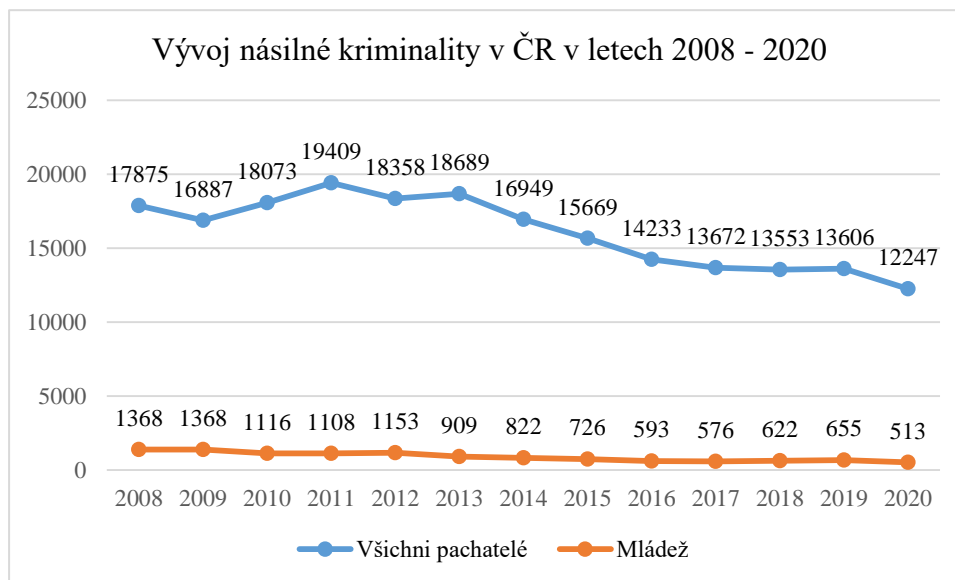
Dynamika kriminality představuje vývoj kriminality v určitém časovém intervalu. Pohlíží na kriminalitu jako na stále se měnící proces. Pro interpretaci dynamiky kriminality se užívají pojmy „tendence kriminality“ nebo „trend kriminality“. Tyto pojmy

¹²⁰ Policie České republiky. Statistické přehledy kriminality. [online]. [cit. 2021-01-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.

mají vystihovat její změny. Jedná se o směr vývoje kriminality jako celku nebo určité části. Proto se hovoří o vzestupné, klesající nebo stagnující tendenci (trendu).¹²¹

Tyto poznatky o vývoji kriminality mohou pomoci k pokusům o předpověď jejího budoucího vývoje. Tedy ke kriminologickému prognózování.¹²²

Graf 3 - Vývoj násilné kriminality v ČR v l. 2008 - 2020

Zdroj: vlastní zpracování dat ze statistik Policie ČR¹²³

Z grafu lze vidět, že násilná kriminalita všech pachatelů má od roku 2009 do roku 2011 stoupající tendenci. Nejvyšší stav byl v roce 2011. Od tohoto roku měla násilná kriminalita klesající tendenci. K mírnému vzestupu došlo v roce 2013 a v roce 2017, kdy násilná kriminalita stagnovala.

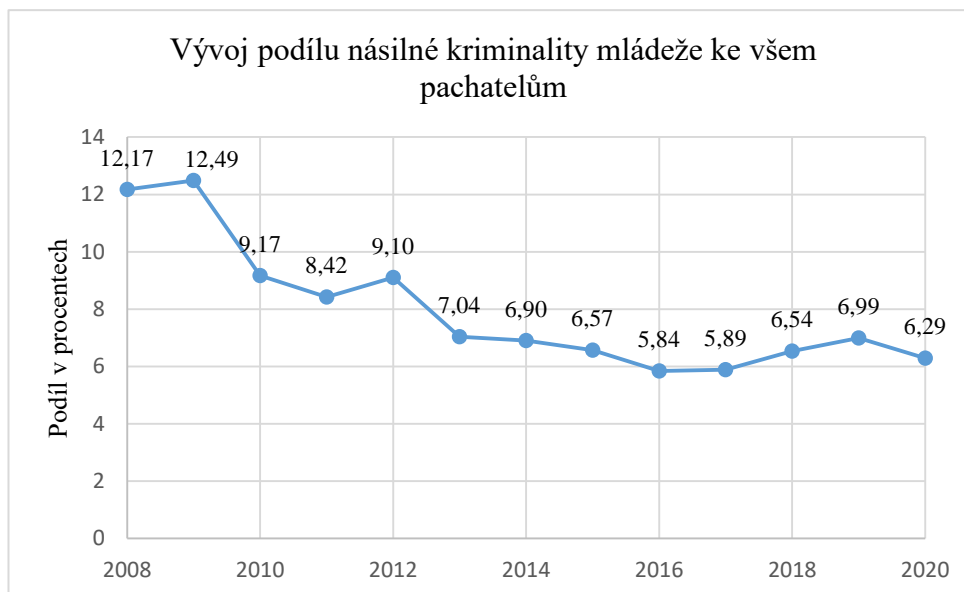
Za sledované období byla násilná kriminalita mládeže nejvyšší v roce 2008 a 2009. Od tohoto roku má kriminalita klesající tendenci. K mírnému vzestupu došlo v roce 2012, 2018 a 2019.

¹²¹ GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ I. a kol. *Kriminologie*. Praha : Wolters Kluwer, 2014. str. 32.

¹²² Tamtéž.

¹²³ *Policie České republiky*. Statistické přehledy kriminality. [online]. [cit. 2021-01-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.

Graf 4 - Vývoj podílu násilné kriminality mládeže ke všem pachatelům

Zdroj: vlastní zpracování dat ze statistik Policie ČR¹²⁴

Za sledované období dvanácti let byl nejvyšší podíl násilné kriminality mládeže ke všem pachatelům v roce 2009, kdy dosahoval 12,49%. Trend má klesající tendenci, až na roky 2012, 2018 a 2019. V těchto letech došlo k mírnému vzestupu.

¹²⁴ Policie České republiky. Statistické přehledy kriminality. [online]. [cit. 2021-01-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.

6.2 Rozhovory

Druhá část se věnuje řízeným rozhovorům. Tyto rozhovory mi byly poskytnuty pracovníci Dětského domova se školou s více než dvacetiletou praxí a dvěma příslušníky bezpečnostního sboru Policie České republiky, kteří se zabývají kriminalitou mládeže.

Rozhovory byly vedeny za účelem zjištění příčin kriminality mládeže a možnými opatřeními, která by mohla tuto kriminalitu snížit. To jsou také dva cíle bakalářské práce.

Data byla získána zasláním výzkumných otázek prostřednictvím emailové komunikace, neboť přímý kontakt by byl v době covidu-19 nebezpečný. Realizace výzkumu proběhla bez problémů. Písemný souhlas se zveřejněním jmen byl podepsán od všech respondentů. Získaná data byla analyzována komparací literatury a dat z rozhovorů.

Výzkumné otázky

1. Je podle Vás násilná kriminalita mládeže společenský problém? Pokud ano, proč?
2. Jaký je dle Vašeho názoru rozsah násilné kriminality mládeže? Stoupá? Klesá, nebo stagnuje?
3. Jaké jsou nejčastěji páchany mládeží násilné trestné činy?
4. Jaké jsou nejčastější důvody páchaní násilné kriminality mládeže? Jaké příčiny mládež vedou k násilné trestné činnosti?
5. Co může pozitivně a co negativně ovlivnit násilné chování mládeže?
6. Jakou úlohu při ovlivňování násilné kriminality mládeže hraje prevence?
7. Je současná legislativa a systém sankcí pro mládež dostačující? Pokud ne, tak proč?
8. Co by podle Vás pomohlo ke snížení/omezení násilné kriminality mládeže?
9. Jaká opatření byste navrhoval/a ke snížení násilné kriminality mládeže?

Tabulka je z důvodu velikosti rozdělena na dvě strany.

Tabulka 2 - Získaná data z rozhovorů

Otázka	Odpověď		
	První rozhovor	Druhý rozhovor	Třetí rozhovor
1.	Ano, v rámci řešení, sankcí, následných opatření	Obecně je velmi závažný celospolečenský problém, profilace pachatelů do budoucna a poučení se z chyb ze začátku	Je problém a vizitka společnosti a z jakých poměrů delikventi pochází

2.	Stoupá, u mladších 15 let i mladistvých	Ani nestoupá, ani neklesá	Násilná kriminality nijak razantně nestoupá ani neklesá
3.	Loupeže, ublížení na zdraví, vyhrožování, vydírání	Šikana ve školách, loupež, vydírání, nebezpečné vyhrožování, ublížení na zdraví, pohlavní zneužití, znásilnění	Loupež, ublížení na zdraví, vydírání i nebezpečné vyhrožování
4.	Agrese, agresivita, porucha chování a osobnosti, převzatý model rodiny, členství v partě	Výchova v rodině od prvopočátku, škola a kolektiv, velká města a předměstí - anonymita, dále poruchy, drogy, alkohol, puberta	Rodina, přejímání návyků a vzorců chování, výchova, uspokojování potřeb
5.	Rodinné prostředí, výchova, normy a pravidla, patologické prostředí, kontrola a zájem o dítě, osobnost jedince	Rodina, škola, vrstevníci, kamarádi, média a internet - jak pozitivní, tak negativní vliv	Pozitivně pouze rodina, negativně neuspokojení potřeb, vliv médií, vrstevníků v partě
6.	Druhy prevence nedostačující, byť se realizuje, u jedinců s poruchami a patologickými rysy je neefektivní, v současnosti je prevence upozaděna, nefunkční, nedostačující, nastává pozdě	Má svou úlohu, ale nemá až takový vliv pro dítě s již nastavenými hodnotami, hrozba trestem nestačí	Prevence má velkou roli, pokud ji nezastane rodina - vede do slepé uličky
7.	Legislativa i systém sankcí je nedostačující, zastaralý, nepružný	Legislativa, systém sankcí jsou dobře propracované, ale je těžké bojovat proti základní neúctě k životu, zdraví, majetku a nerespektu	Za současného stavu s přimhouřenýma očima postačující
8.	Snížení trestní odpovědnosti, funkční systém, legislativa, prevence, pružnost soudů, sankce	Vliv rodiny, školy, kamarádů, internetu	Přítvrdit ve výchově, jasná pravidla a mantinely
9.	Snížení trestní odpovědnosti, preventivní opatření, odpovídající legislativa, pružnost soudů, systém výchovných opatření	Zvýšení a zkvalitňování vzdělání, výchova dětí v rodině, omezení dostupnosti drog, alkoholu, jiných toxických látek, vhodné trávení volného času mládeže, snížit věkovou hranici pro odpovědnost na 14 i 13 let	Snížit trestní odpovědnost mládeže na 14 let, prevence v podobě přednášek, změna chování přístupu lidí k pravidlům a zákonům

Zdroj: vlastní zpracování dat z řízených rozhovorů

6.3 Diskuse

Studiem a analýzou literárních zdrojů v teoretické části práce bylo zjištěno, co patří mezi hlavní příčiny násilné kriminality mládeže. Patří mezi ně biologické, psychické a sociální faktory.

Z hlediska biologických faktorů literatura popisuje vliv pohlaví. Násilného chování se dopouštějí častěji jedinci mužského pohlaví. Dále dispozice, které jsou geneticky dané a vrozené jako temperament osobnosti. U biologických faktorů je zmíněna i určitá odlišnost jedince, která poznamenává vzhled nebo schopnosti, což může také vést k počátkům jednání s násilnými prvky.

Psychické faktory zmiňuje úroveň mentálních schopností, poruchy chování. Z těchto informací vyplývá, že násilné kriminality se dopouští mládež, která nemá rozumovou a mentální úroveň nijak vysokou. Nedokáže tak rozpoznat protiprávnost svého chování. Dále literatura zmiňuje neschopnost odložit své potřeby a motivace a násilí vidí jako možnou cestu k uspokojení.

U sociálních faktorů popisuje literatura význam a důležitost rodiny. Hlavně rodina utváří jedince, jeho chování a zvyky. Rodina je tak častým důvodem vzniku kriminálního chování mládeže. Ať už jde o rozvoj poruch a problémové chování nebo také typický syndrom týraného, zanedbávaného dítěte. K problémům v rodinách se přidává i rozvodovost a navyšování počtu neúplných rodin, kdy mládež žije pouze s jedním rodičem. S rodinou tak souvisí i další příčiny násilné kriminality mládeže vlivem ekonomická situace. Zde dochází k souvislosti nízké ekonomické úrovně a potřeby získat např. finanční prostředky, a to cestou loupeže. Mezi sociální faktory prostředí, ve kterém mládež žije a vyrůstá. K násilnému chování dochází více ve velkých městech a vyloučených lokalitách. K dalším příčinám patří vliv vrstevníků a part, do kterých se děti a mladiství přidávají z důvodů nefunkčních rodin a nezájmu rodičů. Význam pro mládež mají předškolní zařízení a školy. Pocit vlastní hodnoty někteří odvozují ze známek a hodnocení učitelů. Ve třídách se budují vztahy mezi spolužáky a vznikají skupinky. Vliv má i učitel svým přístupem k žákům, preferencí nebo nezájmem některých z nich. Poslední možnou zmíněnou příčinou násilné kriminality mládeže jsou média. Děti a mladiství tráví velké množství svého času užíváním telefonů, tabletů, počítačů a sledováním televize. Násilí jako formu jednání tak mohou převzít za své.

Z poskytnutých rozhovorů byly zjištěny příčiny násilné kriminality mládeže. Všichni tři respondenti shodně uvedli jako hlavní důvod rodinu, výchovu, přístup a zájem rodičů včetně předaných vzorců chování. Rodina jako hlavní příčina byla doplněna o poruchy chování a psychické problémy, členství v partách, vliv vrstevníků, užívání

alkoholu a drog, nízký nebo naopak vyšší ekonomický status, kdy tato mládež hledá uspokojení v něčem novém, protože jim nestačí to, co již mají. Dále motivace a uspokojení potřeby dané chvíle, nebo pokud se děti a mladiství stali oběťmi násilí. Násilné chování mládeže tak formuje rodinné prostředí, škola, vrstevníci, média a internet.

Odpovědi respondentů se shodují s příčinami, které jsou uvedeny v teoretické části práce. Celé znění rozhovorů je uvedeno v přílohách práce.

7 Navrhovaná opatření

Kriminality mládeže se nelze plně zbavit. Ale mělo by být možné ji vhodnými metodami omezit tak, aby její počet nenarůstal. Z provedených rozhovorů jasně vyplývá, že prvopočátky násilné kriminality vznikají v rodině. Často pochází z rodiny, která se nestará, nemá zájem, péči nezvládá nebo se v ní objevují prvky násilí a agrese, které dítě vnímá, samozřejmě přebírá a považuje tak za normální jednání. V současnosti navíc ve spojení s užíváním drog a alkoholu.

Opatření, která vyplývají z teoretické části práce a analýzy literatury zahrnují prevenci vzdělávacími, poradenskými a osvětovými aktivitami pro mládež. Dále se snažit předcházet sociálnímu selhávání, předčasnému zahajování sexuálního života a tím těhotenství, řešit užívání drog a alkoholu.

Pozitivně ovlivňovat rodiny k součinnosti s centry, které se zabývají a pomáhají mládeži, více zapojovat školy v mravní a právní výchově.

V neposlední řadě zabudování kamerových systémů, osvětlení míst, policejní hlídky.

Z analýzy rozhovorů shodně vychází najevo opatření v podobě snížení trestní odpovědnosti na čtrnáct i třináct let, kdy se násilné kriminality dopouští mladší patnácti let, kteří vědí, že jsou z pohledu práva beztrestní. Zlepšovat a zkvalitňovat vzdělání na školách ať už v rámci přednášek nebo daných předmětů, pružnost soudů a systém ukládání opatření pro mládež, která budou skutečně dodržena a vykonána. Popřípadě zpřísnění legislativy a těchto opatření. Dalším opatřením je snížit dostupnost alkoholu, drog a dalších jiných toxických látek.

Ale nejdůležitějším opatřením z hlediska násilné kriminality mládeže je opět rodina a její fungování. Pokud se nezmění chování a přístup rodičů k dětem, bude snížení kriminality velmi těžké. Péče o dítě a mladistvého nespočívá jen v materiálním zabezpečení. Velmi důležité je věnovat se svému dítěti, dát mu určité hranice a mantinely, nebýt ve výchově tak liberální, věnovat mu pozornost, nebagatelizovat sklony k násilnému chování, známky různých poruch a změn, které jsou bohužel někdy dané i dědičnou zátěží. Rodina je začátkem všeho a její nezájem nebo nefunkčnost může mít fatální následky.

Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo poskytnutí informací o násilné kriminalitě mládeže a zjistit jaké jsou příčiny násilné kriminality. Vedlejším cílem bylo navrnutí opatření, která by mohla snížit kriminalitu mládeže. Těchto cílů bylo dosaženo v teoretické části práce pomocí analýzy odborných literárních zdrojů. V praktické části práce bylo dosaženo cílů pomocí provedené analýzy statistických dat kriminality a analýzy informací získaných technikou interview.

Druhá a třetí kapitola byly zaměřeny na teoretický úvod do dané problematiky násilné kriminality mládeže. Jsou zde charakterizovány základní pojmy, nejčastější trestné činy v rámci násilné kriminality a právní zakotvení v České republice.

Čtvrtá kapitola s názvem Etiologie násilné kriminality mládeže popisuje možné příčiny násilné kriminality mládeže. Tato kapitola se zabývá faktory biologickými, psychickými a sociálními. Biologické faktory upozorňují na vliv pohlaví, vrozených dispozic, popřípadě různých odlišností člověka. Psychické faktory pak na mentální schopnosti, motivace a potřeby člověka. Sociální faktory upozorňují na příčiny kriminality zejména v rodině a společnosti.

Kapitola Kontrola násilné kriminality mládeže se zabývá kontrolou kriminality jejím udržením v přijatelných mezích. Kontrola kriminality je tvořena dvěma strategiemi, a to represí a prevencí. Tyto dvě strategie jsou v této kapitole popsány.

Šestá kapitola s názvem Empirická část je rozdělena na dvě části. První část kapitoly je věnována fenomenologii násilné kriminality mládeže. Popsán byl stav násilné kriminality v roce 2020, dále struktura násilné kriminality v roce 2020. Následně i dynamika násilné kriminality mládeže za období od roku 2008 až do roku 2020.

Druhá část kapitoly byla vytvořena díky kvalitativnímu výzkumu, použité metody dotazování a získání informací technikou interview. Odpovědi byly získány od pracovnice Dětského domova se školou a dvou příslušníků Policie ČR, kteří se zabývají kriminalitou mládeže. Respondenti odpověděli na zadané otázky, které se týkaly násilné kriminality mládeže a jejích příčin a jaká opatření by vedla ke snížení kriminality. Významné příčiny jsou spatřovány hlavně v rodině jedince, osobnosti, případně poruchách chování, vlivu vrstevníků, trávení volného času a užívání alkoholu či drog. Toto bylo potvrzeno studiem literatury i provedenými rozhovory.

Kapitola sedmá s názvem Navrhovaná opatření popisuje možná opatření ke snížení násilné kriminality mládeže, která vyplynula z literárních zdrojů a z řízených rozhovorů.

Téma násilné kriminality mládeže je stále aktuální a stojí za pozornost. Mládež tvoří naši budoucnost a je velmi důležité, aby další generace byly slušně vychované, pokud nechceme, aby společnost nadále upadala.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ I. a kol. *Kriminologie*. 4. aktualizované vydání. Praha : Wolters Kluwer, 2014. 536 s. ISBN 978-80-7478-614-3.
2. HOLCR, K. *Kriminológia*. 1. vydání. Bratislava : IURA EDITION, spol. s. r. o., 2008. 403 s. ISBN 978-80-8078-206-1.
3. CHMELÍK, J. *Rukověť trestního práva hmotného a procesního: učební pomůcka ke studiu trestního práva*. 3. vydání. Praha : Linde, 2012. 288 s. ISBN 978-80-7201-884-0.
4. KOUDELKOVÁ, A. *Psychologické otázky delikvence*. Praha : Victoria Publishing, 1995. 114 s. ISBN 80-7187-022-06.
5. NIKL, J. *Sociálně patologické jevy u dětí a mládeže se zaměřením na jejich prevenci*. 1. vydání. Praha : Policejní akademie České republiky, 2000. 100 s. ISBN 80-7251-033-9.
6. SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 290 s. ISBN 978-80-7380-389-6.
7. SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009. 118 s. ISBN 978-80-86708-81-2.
8. SVATOŠ, R. *Opatření ukládaná dětem mladším patnácti let vs. právo na obhajobu*. In KRÍHA, J., METEŇKO, J. et al. *Vybrané konsekvence bezpečnostních a právních věd (recentní diskurs)*. 1. vydání. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2018. 175 s. ISBN 978-80-7556-039-1.
9. SVATOŠ, R. *Přístupy k osobám mladším patnácti let, které spáchaly čin jinak trestný*. In *Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie „Prevencia kriminality – výzva spoločnosti“* konanej 4. a 5. júna 2019 v Bratislave. Bratislava : APZ, 2019. 194 s. ISBN 978-80-8054-840-7.
10. ŠÁMAL, P., VÁLKOVÁ, H., SOTOLÁŘ, A., HRUŠÁKOVÁ, M. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže*. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007. 1 227 s. ISBN 978-80-7179-375-5.
11. VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012. 664 s. ISBN 978-80-7400-429-2.

12. ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. 1. vydání. Dobrá Voda u Pelhřimova : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2002. 232 s. ISBN 80-86473-08-2.
13. ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologický slovník*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. 251 s. ISBN 978-80-7380-312-4.

Elektronické zdroje

1. BLAŽEK, P., FISCHER, S., ŠKODA, J. *Delikvence: analýza produktů činnosti delikventní subkultury jako diagnostický a resocializační nástroj* [online, pdf]. 1. vydání. Praha : Grada, 2019. 160 s. ISBN 978-80-274-1949-8. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/delikvence/d-81821/#.X4mNkOZxeM8>>.
2. MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence* [online, pdf]. 3. aktualizované vydání. Praha : Portál, 2011. 344 s. ISBN 978-80-262-0127-4. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/mladez-a-delikvence/d-69148/#.X4mQEeZxeM8>>.
3. *Ministerstvo vnitra České republiky*. Prevence kriminality. [online]. © 2020 [cit. 2020-10-28]. Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>>.
4. *Ministerstvo vnitra České republiky*. Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020. [online]. © 2020 [cit. 2020-11-11]. Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2016-az-2020.aspx>>.
5. „*Ostrov radosti*“. *Středisko volného času*. Prevence. Kriminalita, delikvence, vandalismus. [online]. [cit. 2020-09-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.ostrovzl.cz/prevence/kriminalita-delikvence-vandalismus/>>.
6. *Probační a mediační služba České republiky*. Projekty. Restorative Justice: Strategies for Change. [online]. © 2020 [cit. 2020-09-30]. Dostupné z WWW: <<https://www.pmscr.cz/restorative-justice-strategies-for-change/>>.
7. *Policie České republiky*. Statistické přehledy kriminality. [online]. © 2020 [cit. 2021-01-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.
8. *Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky*. Listina základních práv a svobod. [online]. © 2020 [cit. 2020-09-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>.

9. TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie: Jak studovat zločin*. [online, pdf]. 1. vydání. Praha : Grada, 2010. 216 s. ISBN 978-80-247-6945-5. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/uvod-do-kriminologie/d-70261/#.X5FeE5JxeM8>>.
10. VETEŠKA, J., FISCHER, S. *Psychologie kriminálního chování: vybrané otázky etiologie, andragogické intervence a resocializace* [online, pdf]. 1. vydání. Praha : Grada, 2020. 208 s. ISBN 978-80-271-1480-1. Dostupné také z WWW: <<https://flexibooks.cz/psychologie-kriminalniho-chovani/d-82201/#.X4mI5-ZxeM8>>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 203 ze dne 25. července 2019, kterým se mění zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2019, částka 86/2019. Dostupné také z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2019-203>>.
2. *Úplné Znění trestní předpisy*. Novela od 1. 2. 2019. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Ostrava : Nakladatelství Sagit, a. s. 479 s. ISBN 978-80-7488-322-4.
3. *Úplné Znění občanský zákoník*. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Ostrava : Nakladatelství Sagit, a. s., 2017. 319 s. ISBN 978-80-7488-201-2.

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- Rozhovor s paní Mgr. Michaelou Matějkovou, etopedem, ze dne 18. 12. 2020.
- Rozhovor s paní Mgr. Ivonou Gajdošovou, vyšetřovatelkou, ze dne 27. 1. 2021.
- Rozhovor s panem Bc. Martinem Gajdošem, vyšetřovatelem, ze dne 27. 1. 2021.

Seznam zkratk

TZ – zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

TŘ – zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

ZSM – zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1 - Stav násilné kriminality v ČR v roce 2020.....	38
Tabulka 2 - Získaná data z rozhovorů.....	44
Graf 1 - Struktura násilné kriminality v ČR v roce 2020.....	40
Graf 2 - Struktura násilné kriminality mládeže v ČR v roce 2020.....	41
Graf 3 - Vývoj násilné kriminality v ČR v l. 2008 - 2020	42
Graf 4 - Vývoj podílu násilné kriminality mládeže ke všem pachatelům.....	43

Přílohy

Příloha I: První rozhovor

První rozhovor byl veden s pracovnící Dětského domova se školou Šindlovy Dvory, který je pracovištěm Dětského diagnostického ústavu, dětského domova se školou, Střediska výchovné péče, základní školy a školní jídelny Homole 90.¹²⁵

1. Je podle Vás násilná kriminalita mládeže společenský problém? Pokud ano, proč?

„Ano, zejména v rámci řešení, ukládání sankcí či následných výchovných nebo trestních opatření.“

2. Jaký je dle Vašeho názoru rozsah násilné kriminality mládeže? Stoupá? Klesá, nebo stagnuje?

„Stoupá – zejména u dětí mladších 15 let, které nejsou trestně odpovědné, ale i u starších, kteří sice trestně odpovědní jsou, řízení jsou zdlouhavá a současná legislativa a výchovná opatření jsou často mírná, neefektivní.“

3. Jaké jsou nejčastěji páchany mládeží násilné trestné činy?

„Loupeže, napadení, ublížení na zdraví, vyhrožování újmou na zdraví či životě, vydírání.“

4. Jaké jsou nejčastější důvody páchaní násilné kriminality mládeže? Jaké příčiny mládež vedou k násilné trestné činnosti?

„Agrese, agresivita, poruchy chování a osobnosti. Převzatý model z rodiny, pak samozřejmě členství v nějaké partě. Když rodina nefunguje, nestará se, tak přichází citová deprivace, frustrace, emoční plochost. Pokud máma samoživitelka střídá partnery, upřednostňuje toho muže. Potom dochází k útěkům a různým násilnostem.“

„Ale více méně to začíná v rodině.“

---

¹²⁵ Rozhovor s paní Mgr. Michaelou Matějkovou, etopedem, ze dne 18. 12. 2020.

5. Co může pozitivně a co negativně ovlivnit násilné chování mládeže?

„Primárně význam na chování mládeže má rodinné prostředí či prostředí, ve kterém dítě žije, výchovný styl, nastavené normy a pravidla. Nevhodné, nepodnětné, případně patologické prostředí, benevolentní, liberální nebo žádný výchovný přístup a způsob, bez kontroly a zájmu o dítě, co dělá, jak se chová... má výrazný vliv. Další význam má i osobnost jedince.“

6. Jakou úlohu při ovlivňování násilné kriminality mládeže hraje prevence?

„Dle mého názoru je prevence ať již primární nebo sekundární nedostačující, byť v rámci možností zejména škol se realizuje. Svou úlohu při ovlivnění svým způsobem má. Nicméně u jedinců s poruchami chování a patologickými rysy osobnosti je často neefektivní. Bohužel v současné době je prevence u problémových jedinců upozaděna nefunkční a nedostačující legislativou a systémem, řešení velmi často nastává „až se něco stane“.“

7. Je současná legislativa a systém sankcí pro mládež dostačující? Pokud ne, tak proč?

„Systém sankcí a současná legislativa je naprosto nedostačující, zastaralý, nepružný.“

8. Co by podle Vás pomohlo ke snížení/omezení kriminality mládeže?

„Snížení trestní odpovědnosti, fungující systém, legislativa, prevence, sankce, pružnost soudů. Všechno dlouho trvá nebo vyšumí.“

9. Jaká opatření byste navrhoval/a ke snížení násilné kriminality mládeže?

„Rozhodně snížení trestní odpovědnosti /velmi často se násilné činnosti dopouští mladší 15 let, vědomi si své beztrestnosti/, včasná, efektivní a fungující preventivní opatření, odpovídající legislativa, pružnost soudů, fungující systém výchovných opatření...“

Příloha II: Druhý rozhovor

Druhý rozhovor byl veden s příslušnicí Bezpečnostního sboru Policie České republiky, která se zabývá kriminalitou mládeže.¹²⁶

1. Je podle Vás násilná kriminalita mládeže společenský problém? Pokud ano, proč?

„Předně je důležité říci, že kriminalita mládeže je obecně velmi závažný celospolečenský problém, protože z této skupiny pachatelů se profilují pachatelé trestné činnosti v budoucnu, zkráceně lze říci, že co se v mládí naučíš, ve stáří jako když najdeš, jen tato činnost bude daleko sofistikovanější a propracovanější, neboť lidé se neustále učí a stejně tak mladý delikvent se poučí ze svých chyb, které páchal jako na začátku své "kariéry", a právě z tohoto důvodu by se tomuto vážnému společenskému problému měla věnovat velká pozornost společnosti.“

2. Jaký je dle Vašeho názoru rozsah násilné kriminality mládeže? Stoupá? Klesá, nebo stagnuje?

„K této otázce se nedá přesně vyjádřit, neboť nemám k dispozici žádná validní data, ale dle množství zpracovávaných spisů si myslím, že tato kriminalita ani nestoupá, ani neklesá, je jí tam nějak pořád stejně, přičemž konkrétně násilná trestná činnost rozhodně zabírá jen menší část trestné činnosti mládeže. Nejvíce je zastoupena majetková trestná činnost - krádež (vloupání do vozidel a krádež zde volně uložených věcí), vloupání do bytových a rekreačních objektů, zpronevěra a podvod.“

3. Jaké jsou nejčastěji páchaný mládeží trestné činy?

„Násilná kriminalita je ucelený obecný pojem úmyslného jednání směřující proti osobě, když se v první řadě jedná o užití násilí nebo pohrůžky násilí či jiné těžké újmy. Násilí můžeme tedy chápat jako patologický způsob interakce jedince nebo skupiny se svým okolím. Chtěla bych zmínit šikanu ve školách, neboť ta je, dle mého názoru, ve vztahu k mladistvým pachatelům jednou z nejčastějších forem projevu násilného chování a tento trend lze hodnotit jako vzestupný. Zde poprvé ve větší míře si může dítě otestovat své chování mimo rodinu a také to, jak bude na toto, zpočátku nenápadné chování, reagováno v okolí dítěte. Dalším významným jevem, který dokáže nežádoucím způsobem formovat vývoj osobnosti dítěte, je domácí násilí, které patří mezi vysoce rozšířenou

---

¹²⁶ Rozhovor s paní Mgr. Ivonou Gajdošovou, vyšetřovatelkou, ze dne 27. 1. 2021.

formu násilného jednání ve společnosti a které je kvůli své vysoké latenci, velmi málo postihnutelné. A jak už bylo řečeno shora, dítě se učí zejména nápodobou chování svých nejbližších osob v rodině, což je základní forma sociálního učení. Další velmi častou násilnou trestnou činností je pak vše ostatní co je vázáno k pojmu násilí, tedy loupež (násilím nebo pohrůžkou násilí se zmocní cizí věci), vydírání a nebezpečné vyhrožování, ublížení na zdraví, pohlavní zneužití či znásilnění.“

4. Jaké jsou nejčastější důvody páchaní násilné kriminality mládeže? Jaké příčiny mládež vedou k násilné trestné činnosti?

„Motivy, pohnutky a také příčiny, které vedou mládež k této protisociální činnosti, jsou různé. Dle mého názoru je však základním kamenem boje s trestnou činností mládeže výchova jedince od prvopočátku v jeho rodině. Důvody se prolínají vztahy a předávají se. Zde se totiž vytvářejí počátky poznání, chápání složitých vztahových otázek a nápodoba chování podle vzoru otce a matky. Právě zde vznikají první vzorce chování a morální kvality každého jedince, tedy to, co se dostane do rozumu a srdce dítěte z jeho okolí. Zjednodušeně řečeno pokud dítě bude vychováno člověkem s morálně a charakterově nestálými vlastnostmi a názory na život v naší společnosti, u dítěte se s vysokou pravděpodobností vyvine předpoklad vedoucí k nerespektování morálních a zákonných norem, což v krajním případě může vyústit až k porušování zákonných norem. Vedle rodiny je zde dále ještě škola a zájmový kolektiv, který pomáhá formovat vývoj dítěte ve společnosti.“

„Důvody a příčiny kriminality mládeže jsou obdobné jako u kriminality dospělých, nicméně zde existují určitá specifika. Nejčastěji k delikvenci mládeže dochází ve velkých městech a na předměstích, která dokáží zajistit velkou dávku anonymity. Vzhledem k tomu, co je popsáno výše, lze vyvodit tento závěr:

trestné činnosti se dopouštějí

- děti a mladiství, jejichž delikvence je ovlivňována psychickými problémy a poruchami rozumových schopností, vrozeným poškozením*
- děti a mladiství s normálním psychologickým vývojem, ale u kterých převládají poruchy chování plynoucí z nevhodného sociálního prostředí a rodiny,*
- děti a mladiství s nízkým socioekonomickým statusem,*
- děti a mladiství, jejichž delikventní činnost je převážně projevem pubertální a adolescenční nevyrovnanosti,*
- děti a mladiství, u kterých dochází k abusu alkoholu a jiných toxických látek a drog,*

- a děti a mladiství, kteří se v minulosti stali obětmi násilí, zneužívání nebo zanedbávání.“

„Motivaci k páčání trestné činnosti mládeže lze těžko dovozovat právě proto, že nedospělý jedinec má nevyzrálou osobnost a mnohdy ani sám neví, proč trestnou činnost páchá, natož aby přemýšlel nad tím, jaké bude mít jeho jednání následek. Charakteristickým znakem je tedy neadekvátnost jednání spojená s neschopností uspokojit svou aktuální potřebu, kterou potřebuje k udržení kroku s nastaveným trendem společnosti.“

5. Co může pozitivně a co negativně ovlivnit násilné chování mládeže?

„Co ovlivňuje chování mládeže je rodina, škola a její prostředí, vrstevníci a kamarádi a v neposlední řadě média jako je televize a zejména internet. Každý tento ovlivňující bod můžeme chápat jak v pozitivním tak i negativním smyslu. Pokud dítě uvidí násilí ve své rodině, bude to považovat za chování odpovídající normálnosti, naopak když se rodiče k sobě budou chovat s respektem a vlídností, pak toto chování se pak pro dítě stane normou. To samé platí o škole a vlivu vrstevníků, přičemž škola může zapojit další prvky ovlivňující chování dětí, např. terapeutická činnost školního psychologa, který se specializuje na vyhledávání šikany apod. Problematický je pak vliv televize a internetu. V dnešní době čím dál mladší děti mají doma přístup k počítači s internetem, kde se prostřednictvím sociálních sítí stávají velmi snadno zranitelnými. V dnešní době lockdownů, kdy děti nemohou za svými kamarády, hledají nové kamarády právě na sociálních sítích, kdy naivitu těchto dětí dokážou mnozí dospělí využít ve svůj prospěch a pak už je jen krůček k tomu začít po dětech nejdříve zábavnou formou vynucovat zaslání fotografií a později již různými formami vydírání děti nutit k zaslání intimních fotografií, které se velmi rychle stanou žádaným zbožím na darknetu ve skupinách osob se sexuálními deviací zaměřených právě vůči dětem. A právě na sociálních sítích mohou děti vidět život, jaký by chtěly mít. Vidí možnosti, cíle a produkty, které jsou často mimo jejich (resp. rodičů) finanční dosah, což pro ně může být velmi často frustrující a z jejich pohledu jim pak nezbyvá nic jiného než se zapříčinit o "přerozdělení" materiálních věcí, a to zejména tehdy pokud se identifikují se systémem "mít" místo "být".“

6. Jakou úlohu při ovlivňování násilné kriminality mládeže hraje prevence?

„Prevence jistě má svou nezastupitelnou úlohu v ovlivňování kriminality, ale vrátila bych se již k tomu, co jsem říkala shora. Pokud má dítě nastavený hodnotový systém na "mít" a k tomu se připočte sociální nezralost dítěte, nemá dle mého názoru prevence až takový vliv. Dle mých zkušeností hrozba trestem nestačí k odvrácení

protiprávního jednání a trest přichází až poměrně dlouho po spáchání protispolečenského jednání. Odstrašující účinek tak spíše než výše trestu má jeho neodvratitelnost, přičemž jsou to právě děti a mládež, které se spoléhají na to, že buď nebudou při páchaní přistiženi, nebo v opačném případě se bude přihlížet právě k tomu, že jsou to děti, kdo skutek spáchal, a tedy si zaslouží daleko mírnější potrestání, než kdyby se takového jednání dopustil dospělý pachatel. “

7. Je současná legislativa a systém sankcí pro mládež dostačující? Pokud ne, tak proč?

„Dle mého názoru je legislativa a systém sankcí dobře propracován, ale obecně těžko lze bojovat proti nedostatku odpovědnosti, základní neúctě k životu, zdraví, hodnotám a majetku druhých, k nerespektování pravidel společnosti a jejich autorit, což ani sankce, ať jsou jakékoliv, nemůžou napravit. Je na každém jednotlivci, aby si uvědomil, co udělal a zda chce, aby se tak choval příště znovu nebo ne. Společnost může poskytnout nový pohled na to, co se stalo, může podat pomocnou ruku prostřednictvím psychologů, mediátorů či penitenciární a postpenitenciární péče, ale finální rozhodnutí o svém životě musí každý udělat sám. Pravdou je, že děti daleko dříve dospívají a rychleji chápou co se v dnešním světě děje, za mě bych navrhovala snížit věkovou hranici trestní odpovědnosti z 15 na 14 nebo i 13 let. Zažila jsem několik případů, kdy si bylo dítě dobře vědomo toho, že do 15 roku svého věku je z hlediska vymahatelnosti trestního práva v podstatě nepostižitelné, i když i v těchto případech se dítěti nařizuje dohled OSPODU či spolupráce s probační a mediační službou. “

8. Co by podle Vás pomohlo ke snížení/omezení kriminality mládeže?

„Na tuto otázku není jednoduchá odpověď, protože opět se jedná o soubor věcí, které musí fungovat dohromady - vliv rodiny (více se dětem věnovat, uspokojovat jejich zájmy různými koníčky, vysvětlovat, že lidé se musejí učit žít v nedostatku, protože když na tu věc nemám peníze, nemůžu si jí pořídít tj. nastavení hodnotového žebříčku), vliv školy, kamarádů, internetu. Další věcí je, že typické násilné kriminality se ve větší míře dopouštějí právě lidé s nízkým vzděláním a nízkým sociálním statusem a minimálním morálním vědomím a dále ti, jejichž delikvence je ovlivňována psychologickými či psychiatrickými poruchami, poruchami rozumových schopností nebo osoby, které zneužívají alkohol a jiné toxické látky a drogy, které mají na jejich rozpoznávací a ovládací schopnosti nezanedbatelný vliv. “

9. Jaká opatření byste navrhoval/a ke snížení násilné kriminality mládeže?

„Kdyby odpověď na tuto otázku byla jednoduchá, celému světu by se ulevilo. Ale opět se odkazují na předchozí odpověď profilace pachatelů, kteří páchají násilnou trestnou činností. Dle mého názoru je potřeba zvyšovat a zkvalitňovat vzdělávání, aby lidé pochopili, co je v životě opravdu důležité, tedy že to nejsou peníze a hmotné statky. Je také důležité zaměřit se na výchovu dětí v rodině, což je však problém. Nelze dohlížet na každou jednotlivou rodinu zvlášť, a tak spousta věcí zůstává skryta, ale na vývoj dětí a na stanovení jejich hodnotového žebříčku má zcela zásadní význam. Dále také, jak už jsem psala shora, omezit dostupnost drog, alkoholu a jiných toxických látek a snažit se, aby děti a mládež trávili svůj čas alternativním způsobem, než je poflakování se na předměstích či v partě závadových vrstevníků. Je také potřeba zaměřit se na odstraňování příležitostí, podmínek a situací, které mohou vést k protiprávnímu jednání.“

Příloha III: Třetí rozhovor

Třetí rozhovor byl veden s příslušníkem Bezpečnostního sboru Policie České republiky, který se zabývá kriminalitou mládeže.¹²⁷

1. Je podle Vás násilná kriminalita mládeže společenský problém? Pokud ano, proč?

„Podle mého názoru je to problém. Je to vizitka dnešní společnosti a z jakých rodinných poměrů delikventní mládež je.“

2. Jaký je dle Vašeho názoru rozsah násilné kriminality mládeže? Stoupá? Klesá nebo stagnuje?

„Podle zkušeností a praxe je patrné, že v současné době násilná kriminalita nijak razantně nestoupá, ani neklesá, nemám k dispozici žádné vyhodnocující tabulky, kde a jak stoupá či klesá, nebo se drží v průměru podle let.“

3. Jaké jsou nejčastěji páchaný mládeží násilné trestné činy?

„Týká se to násilných trestných činů, jako loupež, vydírání spojených s ublížením na zdraví, částečně je zastoupeno i nebezpečné vyhrožování jednotlivci či skupině obyvatel. Závěrem lze však říci a to i podle mého názoru že nejvíce jsou zastoupeny ublížení na zdraví a loupeže.“

---

¹²⁷ Rozhovor s panem Bc. Martinem Gajdošem, vyšetřovatelem, ze dne 27. 1. 2021.

4. Jaké jsou nejčastější důvody páchaní násilné kriminality mládeže? Jaké příčiny je vedly k takovému chování?

„V první řadě je potřeba rozlišit páchaní násilné kriminality osob nezletilých tj. ml. 15 let, dle trestního řádu bráno jako čin jinak, trestný a osob mladistvých tj. od 15 do 18 let věku dle trestního řádu bráno jako provinění. Dítě je považováno podle trestního řádu jako osoba ml. 18 let.“

„Co se týče páchaní násilné kriminality potažmo trestné činnosti s násilným podtextem u mládeže, tak je potřeba říci, že vše začíná v rodině daného jedince, v jakých životných podmínkách vyrůstal a vyrůstá, jakou má východu svých rodičů, jakou roli přijme a k čemu je vlastně rodinou veden. Pokud dítě vyrůstá v rodině sociálně slabší, kde nemá rodiči správně nastavený vzorec chování, tak často, ne vždy, přejímá jejich návyky a vzorce chování a chová se jako oni samotní a nepřijde mu to nijak divné. Jiné vzorce chování mají lidé z menšiny a jiné chování mají lidé se základním středoškolským či vysokoškolským vzděláním. Dítě je „tabula rasa“ – čistý list a je na rodiči, jak to tam zapíše.“

„Od toho je dále odvinuto i to, jak moc se rodiče těmto dětem věnují. Děti, když se jim rodiče dostatečně nevěnují, tak si dělají vše podle libosti a aktuálních potřeb, chodí za školu, hrají hry na počítači, jen tak se poflakují po venku, vymýšlejí neplechy apod. Každý podle svých možností. Ted' se dostanu k zadané otázce. Důvodem k páchaní trestné činnosti dětí ze sociálních vrstev dle mého názoru vede to, že nemají uspokojené potřeby (majetkový charakter – nedostatek peněz), a tak násilím si ji získají, např. krádežemi, vloupáním, loupežným přepadením osob stejné věkové kategorie, mnohdy i mladší, anebo pokud mají kuráž, přepadnou i osobu starší. Dále si myslím, že násilí těchto dětí, mládeže chcete-li, pramení i z toho, že neví, jak se samy prosadit ve společnosti nebo mezi vrstevníky, tak se snaží své postavení vydobýt i za cenu fyzického násilí, či jisté formy šikany. Dále některé děti si chtějí zkusit jaké to je, někomu ublížit, tak jak to bylo v té hře a zároveň si neuvědomují následky, které z jejich jednání plynou. Další může být například pomsta, neshody, rozdílné povahy lidí, nedokáží tolerovat druhého, nerespektují, že někdo může mít jiný názor. Žárlivost. Partner nebo partnerka si najdou protějšek, a ten druhý to prostě neunes.“

„Děti z rodin ze středních či vyšších vrstev. Tyto mají jiné potřeby a návyky. Jejich rodiče jsou často pracovně zaneprázdnění a moc nebo vůbec se jim nevěnují, uplácejí je dárky či jim dávají dostatečné finanční prostředky, aby si mohly své potřeby uspokojit. Toto často vede k tomu, že děti mají vše, o nic se nezajímají a mnohdy když jim nestačí to, co mají, sáhnou po něčem novém, jako např. po požití omamných a psychotropních

látek dále drog. Z toho pak vyplývá, že i když dostávají dodatečné finanční prostředky od rodičů, tak jim na tyto látky nestačí, rodičům o další peníze logicky nemohou říct a musí řešit, kde na to vzít, pak to vede, jak jsem již uváděl výše k páchání násilné trestné činnosti k získání finančních prostředků.“

„Z praxe mohu uvést, že mládež páchá trestnou činnost nejčastěji majetkového charakteru k získání finančních prostředků formou krádeží, vloupáním, loupeží, spory mezi vrstevníky často řeší formou nebezpečného vyhrožování či vydíráním nebo dokonce fyzickým napadením. V neposlední řadě se dále dopouštějí znásilnění či pohlavního zneužívání.“

„Závěrem této otázky bych chtěl uvést, že rodiče by se měli o své děti více zajímat, nemělo by jim být lhostejné, co jejich ratolest dělá, jak se chová, s kým se stýká. Snažit se ho mnohdy pochopit, proč to dělá, proč se tak chová a co nejlépe ho připravit do života a zkrátka z něj vychovat sebevědomého, samostatného, poctivého a spravedlivého člověka. Bohužel gró dnešní doby je takové, že děti jsou vychovávány k tomu být nejlepší a neohlížet se na ostatní.“

5. Co může pozitivně a co negativně ovlivnit násilné chování mládeže?

„Podle mého názoru pozitivně může mládež ovlivnit pouze a jen rodina, ve které vyrůstá, negativně momentální neuspokojení potřeb či velký vliv medií či vrstevníků v partě.“

6. Jakou úlohu při ovlivňování násilné kriminality mládeže hraje prevence?

„Prevence hraje velkou roli, bohužel pokud to nezastane vlastní rodina a jedinec není veden ke spořádanému životu tak to vede do slepé uličky. Mládež si pak dělá, co se jí momentálně zlíbí a nehledí na pravidla daná společností.“

7. Je současná legislativa a systém sankcí pro mládež dostačující? Pokud ne, tak proč?

„Bohužel práva mládeže potažmo mladistvých jsou velice posilována s odkazem na novelu z. č. 218/2003 Sb., kdy mají více práv než povinností.“

Za současného stavu myslím, že s přihmouřenýma očima je postačující.“

8. Co by podle Vás pomohlo ke snížení/omezení násilné kriminality mládeže?

„Přítvrdit ve výchově, nastavení jasných pravidel a mantinelů. Dnešní společnost je ve výchově dost benevolentní až liberální a podle toho to tak vypadá.“

9. Jaká opatření byste navrhoval/a ke snížení násilné kriminality mládeže?

„To je dost těžká otázka, jiné jsou návrhy a jiná je praxe. Bohužel o současné situaci, co se týká mládeže lze říci, že nějakým způsobem a s nastavenými pravidly pracuje zákon o mládeži č. 218/2003 Sb., v součinnosti s odborem sociálně právní

ochrany dětí či probační a mediační službou nebo neziskovými organizacemi, jsou nastavena dle uvedeného zákona ochranná či výchovná opatření. Tyto mnohdy na mladistvé delikventy často nezabírají a jsou nefunkční. Není to pravidlem, někdo, kdo je prvopachatelem a měl problém se zákonem poprvé, tak vše zvládne a vrátí se do normálního života, na druhou stranu, ti co páchali trestnou činnost, program, který jim byl nařízen soudně, ve spolupráci s OSPOD či probační a mediační službou mnohdy nesplní, nechodí na informační schůzky a mnohdy se vrátí do starých kolejí a končí buď v diagnostickém ústavu, nebo výkonu odnětí svobody-vězení. Každý případ je jiný a pokaždé se pracuje s jinou osobou pachatele a na každého výchovný program působí jinak.“

„Dle mého názoru bych s určitostí řekl, že by se měla snížit trestní odpovědnost mládeže minimálně na 14 let věku. Dále by byla dobré provádění prevence mezi dětmi formou různých přednášek a seznámení je s tím, ve zjednodušené formě když něco uděláš, čeká tě to a to a můžeš být za to potrestán takovým to způsobem, ale pokud se takto chovat nebudeš, nic ti nehrozí, samozřejmě s přihlédnutím na věk dítěte. V současné době probíhá spousta takovýchto prevencí kriminality ze strany policistů, městských strážníků se zaměřením na problematiku např. šikana, drogy, BESIP apod. Myslím, že je to dobrá věc a že by prevence měla být, ale jak jsem uvedl, na každého to zapůsobí jinak, bohužel za současné situace u PČR na to nejsou lidi, tedy prevence trochu pokulhává. Nemyslím si, že kdyby se děti braly do záchytných stanic, na policejní služebnu do cel nebo do léčeben pro drogově závislé, do výkonu trestu nebo na pitvu člověka, že by je to vystrašilo do takové míry, že by nikdy nikomu neublížily nebo drogy nebraly.“

„Každý člověk k těmto pravidlům, která jsou nastavena společností - zákonem přistupuje podle svého uvážení a musí počítat s tím, že pokud tyto pravidla dodržovat nebude a nebude se jimi řídit, že může přijít trest, který ho může poznamenat na celý život. Takže výsledkem je to, že pokud se nezmění přístup lidí k pravidlům, která jsou nastavená a lidé je nebudou dodržovat, tak snížení násilné kriminality mládeže je nereálné. Naše děti potažmo mládež je obrázkem nás dospělých.“